ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/420
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
- އިސްތިއުނާފު ބައްދަލުވި ފަރާތް: ހަމްދުން އިސްޙާޤް، ބަންގްލަދޭޝް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު އަލީ ސަމީރު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ނިމުނު ތާރީޚު: 21 ޒުލްޤަޢިދާ 1442 / 1 ޖުލައި 2021

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

27 ޛުލްޙިއްޖާ 1440

28 އޮގަސްޓު 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާ
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ދަޢުވާ: ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 31 އޮގަސްޓު 2014
- ނިމުނު ތާރީޚް: 03 އޭޕްރީލް 2019

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމުގެ ރައުޔު: (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް ތާއީދު ކުރައްވާފައި)

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން (މީގެ ފަހުން "ދައުލަތް" ނުވަތަ "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެވިދާނެ) އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބެލި ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބު ދާރީވާ ފަރާތަކީ، ކަމްރުލް އިސްލާމް (މީގެ ފަހުން "ކަމްރުލް އިސްލާމް" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފަށްޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެވިދާނެ)، ބަންގްލަދޭޝް (ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރު X0807939) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ކުރު ހިނގާފައިވާގޮތް

2. 26 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތެއްގައި ބަންގްލަދޭޝް ރައްޔިތެއް ކަމަށްވާ ޝަހީދު އިސްލާމް ހ. ޝާނުރަހިރުގެ 24 ނަންބަރު ގޭގެ 6 ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހުންނަ އޮށާ ދިރިއުޅުމުން އައި އެޕާޓްމަންޓުގައި މަރުވެފައި އޮއްވާ ފެނިފައިވެއެވެ.

3. މި މައްސަލާ ބެލުމުން ތަޙުޤީޤުކުރި ފަރާތުން ހޯދި ހެކިތަކާއި މުޅިކަމާ އިސްލާމްގެ ފޯނުގެ ކޯލް ޑީޓެއިލްސް އަދި ބަލައި ޝަހީދު އިސްލާމް މަރާލިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ބަންގްލަދޭޝް ރައްޔިތެއްކަމަށްވާ ކަމްރުލް އިސްލާމް އަށެވެ.[1] ކަމްރުލް އިސްލާމް 29 ޑިސެންބަރު 2012 ވަނަ މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުގައި ކަމްރުލް އިސްލާމް މަރާލިކަމަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވާކަން އެބަޔާނުން ބުނެވުން

---

[1] ދަރު ކާޑަރު ހުށަހަޅާފައިވާ ޕޮލިސް ރިޕޯޓް ސަރަޙައްދުގެ ތަރުޖަމާކުރެވިފައިވާ ބަޔާން.

އެނގެއެވެ.[2] އެ ތަޙްޤީޤު ބައްލަވައި، ހޯދުނު އެހެނިހެން ހެކި ޤަރީނާތަކާއެކު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފައެވެ.[3]

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ

4. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ބަންގްލަދޭޝްގެ ރައްޔިތެއްކަމުގައިވާ ކަމްރުލް އިސްލާމްގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި ދަޢުވާއަކީ ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއެވެ. މި ދަޢުވާ ހުށަހަޅަމުން ދައުލަތުގެ ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ނާޖިޔާ އަލީ ބުނެފައިވަނީ ކަމްރުލް އިސްލާމް، 24 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތެއްގައި، ބަންގްލަދޭޝްގެ ރައްޔިތެއްކަމުގައިވާ މުނީރުލް އިސްލާމް (ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރު: އެރް 0350710) އާއެކު މުނީރުލް އިސްލާމް ދިރިއުޅޭ ކ. [illegible] 24 ނަންބަރު ގޭގެ 6 ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހުންނަ އެޕާޓްމަންޓަށް ވަދެ، މުނީރުލް އިސްލާމް ދިރިއުޅޭ ކޮޓަރިގައި ހުރި އެނދުގައި މުނީރުލް އިސްލާމް ނިދިފައި އޮއްވައި މީނާ އޭނާގެ ކައިރީގައި ހުރި ވަޅިއަކުން މުނީރުލް އިސްލާމްގެ ކަރުގައި ކަތިލުމުން، އޭނާ މަރުވެފައިވާތީ، ކަމްރުލް އިސްލާމްގެ މައްޗަށް ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ކުރަމެވެ.[4]

---

[2] ދަޢުވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގައި، 29 ޑިސެމްބަރު 2012 ތާރީޚު ކަވަރު ލިޔުމާއި ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓް ބަލާށެވެ.

[3] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާ

[4] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ސަރކިއުލަރ ދަޢުވާގެ ދިރާސާ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޙުކުމް ބިނާކޮށްފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައް

5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ކަށަވަރު އިސްތިއުނާފުގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ފާސްކުރުމުގައި މިގޮތަށް ދަލީލުތަކުގެ ކޯޓުގެ ދަށުން ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައް ތިރީގައި މިވަނީއެވެ.[5]

5.1 ފުލުހުން އިސްތިހާރު މަޢުލޫމާތު ބޭނުންކުރި ދިނުމުގެ ޝަހާދަތުގައި ބަޔާންކުރި، އޭގެމަތީން ބަޔަކުން ހުރި ގަޑިން ޑީ-ޖީޖީ ސަރަޙައްދުން އެއްވާފައިވާކަމަށް ކަށަވަރު އިސްތިރާތު ތަޙުގީގު މަސައްކަތުގައި ބަލާލުމުން، އެތަކެތި އެސަރަޙައްދުން ހޯދުމަށް ފޮނުވުނު ކަމަށް މަސައްކަތްކުރި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން އެސަރަޙައްދުން ފެނިފައިވާކަން ދައްކާކަން ހުރިހާ ހެކިންގެ ހެކިބަސް އެކަން އޮތް ނަމަވެސް މިތަކެތި އެއްވެސްކަހަލަ ވެރިޔަކު ހެއްކެއް ދިނުމަށްފަހު އެކަން އޮތުން.

5.2 ޝާހިދާ ހިނދުކަމަށް ބޭނު ދުވަހު ކަށަވަރު އިސްތިރާތު ތަޙުގީގުކުރިކަމަށް ބޭނު ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގައި ހުރި ސާބިތުވާކަމަށް ކަށަވަރު އިސްތިރާތު އޭރު ފުލުހުން އިސްތިރާތުގެ ޕީ.އެސް.އޭ ދިފާޢުވާފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމަށްވުރެ، ބޭނުނުކުރެ ޖިނާއީޝަރީޢަތް ހުރި ސާބިތުކުރުމަށް ކޯޓުގެކަމަށް ސާބިތުކުރުމަށް ދޭތެރޭ ވެރިފައިވާ، ޕީ.އެސް.އޭ އަދި ދިފާޢުގެ ހިތަހަމަޖެހުން ހުރިހާ ކޯޓު، ކޯޓު މަސައްކަތް ދިރާސާ ކޮށްފަ މަޢުލޫމާތުކަމަށްފަހު ނަގާފައި އެއްވެސްކަން ދިފާޢު ބޭނުމެއްކަމަށް ހަމަވެސް ސާބިތުކުރުމުގެ މަޤްބޫލުވުމުގައި ދައްކާފައިވާ ވަޒީފާއެއްކަން ބުނުމުން އެނގެން އޮތުން.

5.3 ކަށަވަރު އިސްތިރާތުގެ ތަޙުގީގު ހުރިހާ ދެބޭފުޅުން ކޮށްދެވުން، މިމައްސަލާގައި ބޭން ހުށަހަޅާފައިވާ ހަމައެކަނި މަޢުލޫމާތުވާ ފުލުހުން އިސްތިރާތުގެ ބަޔާނެއް ދިނުމަށްފަހުގައި، އޭގެ ކުރިއަށް ކޯޓަށް ތާރީޚީ 24 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުން، މިމައްސަލާގައި ހުށަހެޅުނު ކޮމިޝަނަރ

---

[5] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ދިރާސާ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ، [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5.4 ހާދިސާ ހިނގިކަމަށް ބުނާ ދުވަހު ކަމްރުލް އިސްލާމް އާއި މުނީރުލް އިސްލާމް އެކުގައި އުޅެފައިވާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ސީސީޓީވީ ފޫޓޭޖަށް ބަލާއިރު، 24 ނޮވެމްބަރު 2012 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތެއްގައި ދެމީހަކު އެކުގައި ހިނގާފައިވާ މަންޒަރު އެވީޑިއޯ ފެނުނުނަމަވެސް، އެވީޑިއޯއިން ފެންނަ ފަރާތަކީ ސީދާ ދަޢުވާލިބޭ ކަމްރުލް އިސްލާމްކަން ޔަޤީންކަމާއެކު [illegible] [illegible]، އެއީ ދަޢުވާލިބޭ ކަމްރުލް އިސްލާމްކަން ޔަޤީންކަމާއެކު [illegible] [illegible] ކަމަށް މިކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެން [illegible] [illegible].

5.5 ކަމްރުލް އިސްލާމް މިމައްސަލައިގައި [illegible] ދިފާޢީ [illegible] ހުރިކަންކަން [illegible] ސާބިތުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ދައުލަތުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible].

5.6 ކަމްރުލް އިސްލާމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކޮށް[illegible]، ކަމްރުލް އިސްލާމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5.7 މައްސަލަ ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިތަކަކީ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ކުށުގެ އަމަލު ހިންގިކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] މިންވަރުގެ ހެކިތައް [illegible]، މިހެކިތަކަކީ އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތް މިންވަރަށް މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ފުދޭ ހެކިތަކެއް ކަމުގައި ނުވާކަމާއި، ސަބަބަކީ މުޅި މައްސަލައިގެ ހެކިތައް ބިނާވެގެންވަނީ [illegible] މައްޗަށް ކަމަށާއި، ހަމްދޫން އިސްލާމް ތަހުގީގަށް [illegible]، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ކުށުގެ އަމަލު ހިންގި މަންޒަރު ލޮލުން ފެނުނު އެއްވެސް ސީދާ ހެއްކެއް ހުރި ނުވުމާއި، ހަމައެކަނި ދައުވާލިބޭ ހަމްދޫން އިސްލާމް ތަހުގީގު މަރުޙަލާގައި ދީފައިވާ އިޢުތިރާފާއި، އެ އިޢުތިރާފުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައާ ސާބިތުކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންވަރަށް ފުދޭ ހެކިތަކެއް ކަމަށް [illegible] [illegible]، މިދައުވާގައި އެއްވެސް ޝައްކެއް ޝުބުހަތެއްނެތް މިންވަރަށް ދައުލަތުން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާ މައްސަލައެއްކަމަށް ނުފެނޭ [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތަށް [illegible]، މިއެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ހުކުމް

6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ ދައުލަތުން [illegible] [illegible] ހަމްދޫން އިސްލާމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުށުގެ ދައުވާ ޝަރީޢަތުން ސާބިތުނުވާކަމަށެވެ.[6]

---

[6] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

7. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެނުކުތާތައް ތިރީގައި މިވަނީއެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ބަންގްލަދޭޝްގެ ރައްޔިތެއްކަމުގައިވާ ކަމްރުލް އިސްލާމްގެ މައްޗަށް ކުރި ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުވާގޮތަށް ހެއްކާއި ޤަރީނާ ލިބިފައިވާއިރު ސާބިތުނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.
- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** މައްސަލާގައި ލިބިފައިވާ ހެކިވެރިޔާ ބަޔާންކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ޚުލާޞާ

8. ކަމްރުލް އިސްލާމްގެ މައްޗަށް ކުރި ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުވާގޮތަށް ހެއްކާއި ޤަރީނާ ލިބިފައިވާއިރު ސާބިތުނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާ މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ނުކުތާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކަމްރުލް އިސްލާމް ދަޢުވާއަށް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކަމްރުލް އިސްލާމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމްރުލް އިސްލާމް

ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ޤާނޫނީ ވަކީލު ފުރުސަތު ހޯދައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިނުވާކަން ދަށުކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އެ ބަޔާނަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/SC-A/18 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ފަދައިން މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވޭނެ ޤަރީނާއެއް ނޫންކަމަށެވެ. އަދި [illegible] އިސްބާތު އެ ތަޙްޤީޤުގައި [illegible] ބަޔާން ނަގާފައިވަނީ 29 ޑިސެންބަރު 2012 ގައި ކަމަށްވާއިރު، އެ ބަޔާނުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް 11 ޑިސެންބަރު 2012 ތާރީޚުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވާނަމަ، 11 ޑިސެންބަރު 2012 ގެ ކުރިން [illegible] [illegible] ތަޙްޤީޤުގައި [illegible] އިންޓަރވިއު [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

9. މައްސަލާގައި ލިބިފައިވާ ހެކިވެރިން ވަޒަންކުރުމުގައި ޝަރުޢީ ގޮތުންނާއި ޤާނޫނީ ގޮތުން ހެއްކާއި ޤަރީނާއަށް ލިބިދީފައިވާ [illegible] ފުރިހަމަކަން [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާތައް [illegible] ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގިނަ ކަންކަން ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ހެކި ވަކީލު [illegible]، ކުރިން [illegible] ގުޅޭގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible]، [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 02 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

10. [illegible]

[illegible][7]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible] ﷲ
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible] K(a)SCOR/2012/0406 [illegible]

---

[7] [illegible] 22 [illegible] 2015 [illegible]

9. ނަންބަރު K(d)FCR/2012/0119 ފިންގަރޕްރިންޓް ކޮމްޕެރިސަން ރިޕޯޓް

10. ޕޮލިސް ކޯޕްރަލް އިބްރާހީމް ނަޒީމް

11. ޕޮލިސް ކޯޕްރަލް ނައުފަލް އީސާ

12. ލޭންސް ކޯޕްރަލް މުޙައްމަދު ސަބީން

13. ނަންބަރު C6(b)/14/CSER/2012/0225 ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް

14. ނަންބަރު **K (c) DAR/2013/0004** ޑީ.އެން.އޭ ރިޕޯޓް

15. ނަންބަރު K(b)VAR/2013/005 ވީޑިއޯ އެނަލިސިސް ރިޕޯޓް

16. ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0380 ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް

17. [illegible] [illegible] މަރު ސާބިތުކުރި ލިޔުން

18. [illegible] ރިޕޯޓް

19. ޕޮލިސް ކޯޕްރަލް މުޙައްމަދު [illegible]، [illegible].

[illegible] 24 ނަންބަރު [illegible]

10.1 އިންޑިޔާގެ [illegible] 24 ނަންބަރު [illegible] 6 [illegible] 26 [illegible] 2012 [illegible]

ދެވަނަ ކޮޓަރި ބެލިއިރު ބިންމަތިން ލޭ ފެނުނުކަމަށާއި، އެވަގުތު އެނދުގައި ދިރަކު ދެފާއެކު އޮތް ކަމަށާއި، އެމަންޖެހު ފުނދުން އެތެރެން ފާޅު ކަމަށާއި، ފައިބާފައި ވޯރޑްރޯބް ގޮޅިގެ ސަރަހައްދުގައި އެކި ތަންތަނުގައި ލޭ ފެނުނު ކަމަށާއި، ޔަގީން އެތެރެން އަމަރު އެހެންނަމަ ބޭނުން ކަމަށާއި، އެތެރެގައި ކަރުން ފޭބިން ބޭނުންކުރެވޭ އެއްޗެއް ހުރިކަން ކަމަށާއި، މޭޒުމަތީގައި އިސްތިރި އެތެރޭގައި އެއްޗެއް ފެނިފައި އެހެން އެތެރޭގައި އެތި ކަމަށާއި، މޭޒުމަތީގައި އިސްތިރި ނިކަމެތި ކަމެތިއްގައި ކަމުގެ ނަންބަރު ކަމަށް ބޭނުން ގޮޅިގެ ފޭރިސް ސަރަހައްދު އަދި ބައްދަލު ދިރާސާ ކަމަށާއި އެ ބައްދަލު ސަރުކާރު ބައްދަލު ކަމަށެވެ.

10.2. ކޯޓުގެ ދަށު ނިޒާމު އުސޫލުން ފުރުޞަތުކަމަށާއި ގައިން ނަންބަރު 24 ޤާނޫނުގެ ސަރަހައްދުގެ މަޝްވަރާގައި ދިރާސާ ހުށަހަޅަން ބައްދަލު، ބޭރުން ހިސާބު ދެވަނަ ބޭރުން ހިސާބު ގޮތަށް އޮތް ބަލައި ދިނަ (ޑިޖިޓަލް ސްކޭލް) ގެސްޓުގައި އެގޮތުގައި ކަމުގެ ދިރާސާގެން އޮތް ކަމަށާއި ވަރަށް އަހަރުނ ބަލައިލުމުން ބޭރުން ސަރުކާރާއި އެގޮތަށް ދިރަ ކަމަށާއި، ހުސްވެއި ޑިޖިޓަލް ސްކޭލް ގެކުރުން ހިއްސާ އެގޮތަށް ވަގުތު ފަރުގަން އެވެހިކަމަށާއި، ދިރާސާ އެއްކޮށް މައްސަލަ އަރަން ބައްދަލު ގެގެ ދިން ހުރިތަ ބޭރުހިސާބު، އެގޮތުގައި މުސްތަޤްބަލުގައި ބޭރުގައި އެހާ ބަލައިފިއެވެ. އެއްކޮށް އެއްބަސް ކަމަށާއި އެއިން އެނގޭ ބައްދަލު ވަރަށް ޖާގަ ކަމަށާއި، އެގޮތުގެ އެއްވެސް ހަރަކާތެއް ފުރަގަސްކަމަށާއި، ދިން ގެއިން ނުކުމެ ވަގުތުން ޑިއުޓީ ގެޔާ މައްސަލަތަކެއް ދިނުމުން ފޮނުވައިދިން ފޮނުވި، ސްކޭލް އެތެރެން ބޭރުހިސާބު ކަމަށާއި ގެއަށް ގެނެސް ވަޑައިގެން އަވަހަށް ބޭނުން ނުކުތްކަމަށް ބަލައިލިއެވެ.

10.3. ކޯޓުގެ ދަށު ސަރުކާރު އުސޫލުން ފުރުޞަތުކަމަށާއި ގައިން ނަންބަރު 24 ޤާނޫނުގެ ސަރަހައްދުގެ މަޝްވަރާގައި ދިރާސާ ހުށަހަޅަން ބައްދަލު، ޤާނޫނުގެ 24 ނަންބަރު ގައި ވައްކަންކުރެވުން އެއް މައްސަލަ ދިރާގެ ތަޙުޤީޤުކުރެވުމަށް ބޭރުން ނިޔާގެ ފުރުޞަތު

ދިބުމުން އެގޮތަށް ދިޔަ ކަމަށާއި، އެގޮތަށް ދިއުމުން އެގޭ ތެރެއިން ބޭރު މީހަކާއި ބައްދަލުވި ކަމަށާއި، އެބި ބުރަސްކަރިން ނިޔާވުގެ ތަރުޖަމާސްކުރު ކަމަށާއި ބުރިސް ހިނގައިފައިން އޭރު އެއީ 6 ވަރަ ފަންގިފިލާއަށް ފުރަތަމަ ވަނީ ބުރަސްކަރިން ނިޔާވު ކަމަށާއި، އެގޮތަށް ވަޅު އިން ވާޅުފަށުގައި ހުރި ދަނޑު ހުޅުވުފައި ހުރި ކަމަށާއި، ބަނދަރުގައި ފާރުކާއި އައްޑެރި ހުރި ކަމަށާއި ބިނާގެ ފަނދަރުގައި ބޭރުކާއި އައްޑެރި އަރާފައި އޮތް ކަމަށާއި، އެތާ އޮތީ އެނދުގަނޑުގައި ކަމަށާއި، އޭގެ ވަޅުފުށް ނިކުމޭ ކަނޑުން ސްޓޭޝަނުން ގެއި ކަމަށާއި، އެތާ ދިރިހުރިތޯ ސާފުކުރުމަށްކަމަށާއި، ނަމަވެސް އެތާގެ ގައިގައި އަތުވެސް ބަރަށާއިން ހުރިކަން ފަހަރަށްކަނުލާ ކަމަށާއި، އެތަނުގައި ލޭއޮތް ހުރި ހިފާހުއްޓާކަމަށް ބަދަލުވެފައިވާކަން ފަހަރަކުނުވެއެވެ.

ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406)

10.4. ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406 ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރި ކޯޕްރަލް މުޙައްމަދު ޝަފީ ދަރު ކޮޅުން ހިފާހެއްޓި ބަޔާނު، 26 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުގެ 11:30 ހާއިރު ކްރައިމް ސްޓޭޝަނުން މެދުވަން ގޭގައި ސީނުގައި ދިޔުމުން އެނދުގުން އަރުވާލާ 11:50 ގައި ސީނުގައި ދިޔަ ކަމަށާއި، ކްރައިމް ސްޓޭޝަނުން ގޭގައި ދިރި ތޯންނަރިވާގެ 24 ނަންބަރު ގޭގައި މިހާރު މަރުވެފައިވާ ކަމުގެ މައްސަލައި ކަމަށާއި، ސީނުގައި ދިރަހިރު މަރުވެފައިވާ މިހެން ފިޔަވައިވާ ކަމަށާއި، މިހާ އެތަނުން ދިރަހިރު އެތިބާ އޮތް ކޮޅުގެގައި އޮތް އެނދުމަތީގައި ބަނދަރުގައި ބޮޑުބިސްފަރުގަނޑު އަދި ފަތްފުރުން ފަރަމަސްގަނޑު ފަނޑުފަން އައްބިލާބޮޑުފަރުގަނޑު ގަނޑު އަދި ފޮތިގެ ކަނޑުފިލާފަން ފަނޑުފަން އެއްބިލާބަރުފަރުގަނޑު ގަނޑު އަދި ފިރިހެން ކުޅުވާ ފާސްވާފައި ކަމަށާއި، ކޮޅުގެގައި ފަތަށް ހުރި ގޮނޑިއާއި ބިނދައިއަރާފައިވާ ބޮޑުވާއި ކަމަށާއި، އެތާގެ ފަނޑުފިލީގެ ފަތި ހިސާބުކަން ގަނޑުފައި ހުރި ކަމަށާއި ކަނޑުގިނަފައިވާ ގަނޑުފަށުކަމުގެ ހުރިކަމަށާ

އުމުރާގެ ޤާނޫނުތަކުގައި ދެނެގަތުމަށް ޙައްޤު ކަމަށާއި މިއާ ޚިލާފު ޙާލަތެއް ނުވުމުން ކަމަށާއި އުމުރާ މަރުޙަލާ ކުރީ އިތުރު ފުރުޞަތުތަކެއް ދިނުމުގެ ނިޔަތުގައި ނިންމާފައިވާކަން ދެނެގަނެވެއެވެ.

ސިނާން ޢަލީ ޝަރީފް ވަރސަސް ސްޓޭޓް (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0380)

10.5. ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ތެރެއިން ސިނާން ޢަލީ ޝަރީފް ވަރސަސް ސްޓޭޓް (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0380) ޤަޟިއްޔާގައި ޖިނާއީ ކޯޓުގެ ފަރާތުން ދަށު ކޯޓުގެ ސަރުކިއުލަރުގެ މަތިން ހުށަހެޅިފައިވާ ހުކުމަކީ ތަޢުލީމީ މަރުޙަލާގައި ހުރި ކުދިންގެ ކަމުގައި ބެލެވޭ ޢުމުރު ގެ ތަފާތު ދިނުމަށް ގަބޫލުކުރަން ޖެހޭ ކަމަކަށްވާތީ އެ ކުއްޖަކަށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އެ ކުއްޖާގެ ޢުމުރާއި ކުރެވުނު ކުށުގެ ބާވަތާއި، ޖިނާއީ ކަމެއް ކުރެވުނު ކަމުގެ ޙާލަތު ބަލައިގެން އަދަބު ކަނޑައެޅިދާނެކަން ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ބިޔާ އަޙްމަދު ވަރސަސް ސްޓޭޓް (ނަންބަރު K(b)VAR/2013/005)

10.6. ބިޔާ އަޙްމަދު ވަރސަސް ސްޓޭޓް (ނަންބަރު K(b)VAR/2013/005) ޤަޟިއްޔާގައި ޖިނާއީ ކޯޓުން ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ދަށު ކޯޓުގެ ސަރުކިއުލަރުގެ މަތިން ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން ކުއްޖާ ކުރިމަތިލި ޙާލަތުގައި ހުކުމެއް ކަނޑައަޅާ ސަރަޙައްދު ތަޢުލީމު ދޫކުރުމާއި ގެއިން ބޭރުވުމާ މަނާކުރުމާއި ހިނގުން ތަޢުލީމީ ސަރަޙައްދު ސާޅީސް ދުވަހުގެ ތަފާތު ކުރުމުގައި ބެލެނިވެރިންގެ މަޝްވަރާއާ ތަޢުލީމީ ސެންޓަރެއްގައި ބަހައްޓަން ނިންމި ކަމަށާއި ސަރަޙައްދު ތަޢުލީމު ހޯދުމަށް ކުރިއަށް ދިޔުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް (ކުރުމުން އިސްލާމް) ދީނާއި އަޚްލާޤީ ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމާއި ގުޅޭ ކޯސްތަކެއް ހަދައިދޭން ކަމަށާއި، އެފަދަ މުއްދަތެއް ތަޢުލީމީ ސެންޓަރެއްގައި ގުޅޭގޮތުން ނިންމާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ކަމަށާއި، [illegible] ކަމަށާއި، ނަމަވެސް [illegible] ނުވަތަ [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ކަމަށާއި [illegible]

10.7. [illegible] ސީސީޓީވީ [illegible] 24 [illegible] 2012 [illegible] 23:21 ގައި [illegible] ([illegible]) [illegible] 25 [illegible] 2012 [illegible] 1:34:44 [illegible] ([illegible]) [illegible] ސީސީޓީވީ [illegible]

[illegible]

10.8. [illegible]

[illegible]

[illegible]

10.9. ސިޓީ [illegible] (ނަންބަރު C6(b)/14/CSER/2012/0225) [illegible] 26 [illegible] 2012 [illegible]

ޕޯސްޓްމޯޓަމް ނެތި ކަމަށާއި، އެގޮތުން ޝަކުވާ ނެތި އަންނަމުން ކަމުގައި ބުނެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

10.10. ކުރުން އިސްލާމް ދީނުގެ ގ ޤަވާއިދުތަކަށް ނިޔަ ފުރުޞަތުދޭކަމަށް ބަހުދަލު ޖިނާ ނަމަ ކޯޓަށް ދިފާޢީ ހުށަހަޅަން ބެލުމުން، ގޮނޑުން އިސްލާމް ދީނުގެ ވަރު ދުވަހުން 26 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހު އޭރު ތަޙުޤީޤުކުރުން ދިޔަ ޝަރީޢަތް ކޮށްގެން ވާނެ ހިމެނުންކަމަށާއި، އަޖުމަލުގައި ހިމެނި 3ވަނަ ކަމަށާއި، އަޖުމަލުގައި އިސްތިކުރާ ބާކީ ވާނެ ކަމަށާއި، މަސްއަލަ ޝަރުޢީ ކުރުމުން މަސްއަލައާ ގުޅޭ ހުކުމް ފާސްކުރި އޭރު ތަޙުޤީޤުގައި ހުކުމުގެ މައްސަލަތަށް ދިފާޢީ ކަމަށާއި، އެއީ ކުރުން އިސްލާމް ކަމަށާއި، ކުރުން އިސްލާމް އަދި ގޮތުގައި ފާހަގަ ކުރިއްކުރުމުން ތަޙުގީގު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނުން ބާރުވެރިކަން ހިންގާފައިވާތީ ކަމަށާއި، ނަމަވެސް އެއީ ކުރުން އިސްލާމް ހިންގާ ހިންގާފައިވާތީ ގޮތުގައި ދިޔަ މަޖިލީހުން އެކަމާ ކަމުގެ ޝަރުޢީގައި ކަމަށާއި، އެކަން ޝަރީޢަތް ޖެހޭ ދިރުއްވި ކުރުން އިސްލާމް ހުރި މަސައްކަތް އަށް ބަދަލުކުރެވިފައިވާކަމަށާއި، މާލޭގެ ޝަރީޢަތް ތަކުގެ މަޢްލޫމާތުގެ މަސައްކަތް ބޭނުންކުރި އޭރު ތަޙުޤީޤުގައި މަސްއަލަ ކުރުމަށް ދަލީލު ކަމަށާއި، ގޮތުން ކުރުމުގެ ސާބިތު ޝަރީޢަތް ޝަރީޢަތުގެ ބޭނުމަށް ހިފަހައްޓާފައިވާ ކަމަށާއި، އެމީހުންގެ ހިފެހެއްޓުމުގެ ބެލުމުގައި ނިޔާކުރިއްޔާ އެއީ ވަކި ބެލެހެއްޓުމަށް ފޯރި ނުވާތީ ކާ ބަލާފައިވާ ސީސީޓީވީ ފުޓޭޖް ތަކުގެ ފާހަގަކުރެއްވިއެވެ. އަދި މިފަދަ ނަމާ ފައިވާތީ އެގޮތުގައި ކުރުން އިސްލާމް އަށް މަސައްކަތް ކުރުމުގައި ތަޙުޤީޤުކުރާކަމަށް އަދި މިފަދަ ނަމާ ފައިވާތީ އެހެން ފުރުޞަތުދޭކަމަށް ހުށަހަޅުއްވާ ޝަކުވާގެ ދިފާޢީގައި ކަމަށެވެ.

10.11. އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅުއްވާ ޝަކުވާ ދަށުން ކޯޓަށް ދިފާޢީ ހުށަހަޅަން ބެލުމުން، 26 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހު އޭރު ތަޙުޤީޤުކުރުން ދިޔަ ޝަރީޢަތް ކޮށްގެން ވާނެ ހިމެނުންކަމަށާއި، އޭރު ތަޙުޤީޤު އާއި

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ޖިންސީ [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

ޑީ.އެން.އޭ ރިޕޯޓު (ނަންބަރު K (c) DAR/2013/0004)

10.12. ޑީ.އެން.އޭ ރިޕޯޓު (ނަންބަރު K (c) DAR/2013/0004) ތައްޔާރުކުރި ފަރާތް ކަމަށްވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސްގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑީ.އެން.އޭ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑީ.އެން.އޭ [illegible] ދިމާވާ ކަމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ޑީ.އެން.އޭ [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] މިކަހަލަ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑީ.އެން.އޭ [illegible] ކަމުގައި، ޑީ.އެން.އޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ޑީ.އެން.އޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

10.13. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]

ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދެވުނީ 03 ޑިސެންބަރު 2012 ގައި ޤަވާއިދާ ޚިލާފުން އެވެ.
ޖިހާދުގެ ގޮތުގައި ކަމަށާއި އޭގެ ފަހުން މުދީރުން އިސްތިއުފާގެ މަސް ގުޅިގެން ބުރުގަދަވުމުކޮށް
އެކަށީގެންވާ ހެކިބަހެއް ލިބިފައި، މުދީރު އިސްތިއުފާ ދެއްވިކަމަށް ކަވްދުރް އިސްލާމް
އިސްތިއުފާވާ ގެދިގެން 15 ޑިސެންބަރު 2012 ގައި ކުރީ ބަދަލުގެ ދަށުން ކަވްދުރް އިސްލާމް
ހައްދަވާނީ ކަމަށެވެ. ކަވްދުރް އިސްލާމް އަމުރަށް އިތުބާރުގައި ހާޒިރު ހިނގުމަށް
ބަދަލުކުރުން ބަލައިގަތް ކަނޑައަޅާކަމަށް، ކަވްދުރް އިސްލާމްގެ އަޑުން ފުރިހި މުދީރު
އިސްލާމްގެ ފިޔަވަޅު ބަލައިގަތުމުގައި އެއްބަސްވުމުން ބަދަލުކުރިއެވެ. މިގޮ އިތުރުން
މުދީރު އިސްލާމް އަށް ހަމަޖެހޭން ކަވްދުރް އިސްލާމް ބޭނުންކުރީ ވަކި އާއި އެހެރީ
ވަގުތުގައި އަނގައިން ކަވްދުރް އިސްލާމް ދިރުމަށް ބޮޑުވެރިއާ ޖަޒާ ސަރަހައްދުން
ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުއްވަން ސޮއިކުރި ދަރު ކުރީގައި ބެލެހެއްޓިއެވެ.

ކަވްދުރް އިސްލާމް ޤާނޫނު އަސާސީގައި ކަމަށް ބުނާ ދިފާޢުގެ ފަރާތުން ވަކި އާއި ގަބޫލު ކުރެވޭ

10.14. ކަވްދުރް އިސްލާމް ޤާނޫނު އަސާސީކަމަށް ބުނާ ވަކި އާއި ހުރިގެ ބައިތައް ޤާނޫނު ނުހި
މުޙައްމަދު ޢަބްދުﷲ ދަރުކުރީގައި ބެލެހެއްޓި މި މުއްސަނދިގައި ބަލަހައްޓި ވާދު ހުށަހަޅާ
ގޮތް ބަހައްޓާ ސަރަހައްދު ކަމަށާއި ކަވްދުރް އިސްލާމް މަދުވުން އެއްގައި ގޮސް ވަޒީފާގައި
ހުރި ކަމަށާއި އިތުރުން ވަކިން ގޮސްވެ ކަވްދުރް އިސްލާމް ދެއްކި ޖެހިގެންދާކަން ކަމަށާއި،
ވަކިން ދަރިކަން ކަވްދުރް އިސްލާމް ބެނި ގޮސް ހުރިގެން ކަވްދުރް އިސްލާމް އަށް ދަރުކާ
އެއި ކަވްދުރް އިސްލާމްގެ ގޮސްދާ ސަރަހައްދުން އެއި ކަވްދުރް އިސްލާމްގެ ގޮސް ކަމަށް
ބެނި ކަމަށާއި، ސަރަހައްދުން އެއްބަސްގައި ގޮސްކާއި ވަކިއެއް އިންސާނާ ކަމަށް ކަވްދުރް

އިސްލާމް ބުނި ކަމަށާއި، ޖާނާއެކު ސްޕޮންސަރިންގެ ކުރި އެހެން ވަޒަން ދެވިފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

10-15. ނަޒްރުލް އިސްލާމް ދޫކަށް އެއްގާޑިކަމަށް ބުނާ ވަކި އާއި ހުރުމުގެ ބަޔަކާއި ދުރުން ނުވި ޖެހެއްޓެވި އަސަރު ދަރު ކޮޅަށް ހުރިހަ ދުރުން ބުނެފައިވަނީ ނަޒްރުލް އިސްލާމް ބުނި ސަރަޙައްދު ބަޔާންކޮށްދީފައިވާކަމަށާއި، މިމުނާސަބަތުން އަދިވެސް މަސްއޫލިއްޔަތު ދިނީ ނަޒްރުލް އިސްލާމް ދިޔައީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ އަޑިޔައި ކަމަށާއި އެބަހުން ދިޔައި ނަޒްރުލް އިސްލާމް ގޮވައިގެން ވަންޏެއްގައި ކަމަށާއި، މަސްއޫލިއްޔަތު ދިނުމާއި ގުޅޭގައި ޖުމްލަގާ 6 އިންޗި ހުރި އޮންނަގޮތުގެ ބޮޑުކަމުގައި ގޮތެއްގެ ޖިނާޔަތް ފޮނުވައިގެން ވާއިރު ހުރިހާ ވަޅެއް އަސަރަހައްދުގައި ބަލައިލަކަށް ބުނެގެން ބޮޑުޖަހާ، އަ ސަރަހައްދުން އޮޅެނބޮޅުގެ ވަޅެއް ފެނިގެން ދުވެއްކަމުން އެއީ ވަޅުކަމަށް ބުނުގެ އިސްތިޢުނާފު ކަމުދުން ނަޒްރުލް ބުނެފައިވާކަމަށެވެ.

10-16. ފުރުދުލް އިސްލާމް އަށް ހަމަވާވަރުން ބޭނުންކުރި ކަމަށް ބުނާފަ ވަޅުއާއި އޮޅުގުޅު ކަމުދުން އިސްލާމް ވައިގެން ހުރި ކަމަށް ބުނާފަ ގޮތުން ޖޭބޭ ސަރަޙައްދުން ދުރުން ނަގާ މަސައްކަތް ދަޅުކަމަށް ފެނިލާ ސަކި ދުއްލާޖަށް ހަރަކާތްފައިވެއެވެ. އަ ފެނިލާ އިން ފުރުމަ ގޮތުގައި ބިރުދި ދުޅުގަނޑު ފި ވަޅުއާތާއި މާޅި ގޮތުހުޅު (ހުދުކަށްގައިގެ) އުސަރަހައްދުން ނަގާފައިވެއެވެ. އަދި އޮޅުނުން ނުގެ ވަކި ކަމުދުން އިސްލާމް އަށް ދުޅުކަމުން އޮޅު އަ ވަކި ކަމުގައި ބުނާ މަސައްކަތް ފުރުއެވެ. އަދި ގޮތުސްކޮސް ނަގާ ކަމުދުން އިސްލާމް އަށް ދުޅުކާ މަސައްކަތް ފުރުއެވެ.

ފިންގަރޕްރިންޓް ކޮމްޕެރިސަން ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(d)FCR/2012/0119)

10.17. ފިންގަރޕްރިންޓް ކޮމްޕެރިސަން ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(d)FCR/2012/0119) ތައްޔާރުކުރި [illegible] ބަލާއިރު، [illegible] ފިންގަރޕްރިންޓް [illegible] އިތުރު [illegible] ނުވަތަ [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ދައުލަތުގެ 24 ނަންބަރު ހެކީގެ 6 ވަނަ ޖަލްސާގައި [illegible] ކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

ކެމިކަލް ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(b)CFR/2012/142)

10.18. ކެމިކަލް ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(b)CFR/2012/142) ތައްޔާރުކުރި [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ކަމަށާއި، [illegible]

ބުނުވިދިއަ ކުޑަކުރި ކާޑަކީ ކަލްދުރު އިސްމާޢީލް އަތުން ހޯދުނު ކާޑެކެވެ. އަދި މި ކާޑަކީ މުނިދުރު އިސްމާޢީލްގެ މޮބައިލް ފޯނުގައި ހުރި ކާޑެވެ.

ކަލްދުރު އިސްމާޢީލް ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާގައި ޕޮލިހަށް ތަފްސީލު އިޢުތިރާފު ބަޔާނުގެ ޚުލާޞާ

10.19. ކަލްދުރު އިސްމާޢީލް 29 ސެޕްޓެމްބަރު 2012 ދުވަހު މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ތަޙުޤީޤަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުން ހިމެނޭ މައިގަނޑު ކަންތައްތަކުގައި ކަލްދުރު އިސްމާޢީލް އަނިޔާވެރި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[8]

1- ކަލްދުރު އިސްމާޢީލް މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔައީ އެދި. ދަނޑުވެރިޔެއްކަން.

2- މުނިދުރު އިސްމާޢީލް އަކީ ޖެންޑާގެ ގޮތް ދޮންކޮޅުދުރުއްޓާކަން.

3- ބަންގްލަދޭޝް ރައްޔިތެއްކަމަށްވާ އަބްދުﷲ ނާޒާ ފީރަދު، ރަސްގެޓު ފަނޑި ފާޚާކާއި ގުޅަ އަތުރުގެ ވިޔަސް ކަލްދުރު އިސްމާޢީލްއަށް ދޫނުކޮށް ބަން މުނިދުރު އިސްމާޢީލް ދިމާވެފައި ނުބުނެ ކަން.

4- 24 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހު މުނިދުރު އިސްމާޢީލްއަށް ގޭގެ ދޮރު ދޮރު ތަޅުފުނެ ވެރިކަން.

5- 24 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހު 22:15 ހާއިރު ދޮރު އަދި މުނިދުރު އިސްމާޢީލްއަށް ގޭގައި ހޯދަނިހިމަގެ ފަރުމާއިދާ ކަލްގީން ބައްދަލުކުރަން ވެރިކަން.

---

[8] ބަލާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ، 29 ސެޕްޓެމްބަރު 2012 ދުވަހު ކަލްދުރު އިސްމާޢީލް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ތަޙުޤީޤަށް ދީފައިވާ ބަޔާން

6- އެއަށްފަހު 24 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުގެ 23:00 ހާއިރު [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] އޭނާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކައިރިއަށް ދިޔަކަން.

7- [illegible] އިސްޙާޤްގެ [illegible] [illegible] [illegible] އިސްޙާޤްގެ ގެއަށް 24 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުގެ ރޭ ނިދަން ދިޔަކަން.

8- [illegible] އިސްޙާޤް އޭނާ ނިދަން [illegible] އެނދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

9- [illegible] އިސްޙާޤް ނިދަން [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible].

10- [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] 05 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11- [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] ހެދިކަން.

12- [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] [illegible] [illegible] އިސްޙާޤްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްޙާޤްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

13- [illegible] އިސްޙާޤް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އިސްޙާޤްގެ [illegible] [illegible] [illegible].

14- [illegible] އިސްޙާޤްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

15- ކަމްރުލް އިސްލާމްގެ އަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިއްވުމުގެ ކުރިން ކޮޓަރީގެ [illegible] ނިއްވިކަމާއި މުނީރުލް އިސްލާމްގެ ކޮޓަރީގެ ދޮރާށިން އޮތް [illegible].

16- މުނީރުލް އިސްލާމްގެ އެއްވެސް ހަރަކާތެއް [illegible] ކޮޓަރިން ނުކުމެ ކޮޓަރީގެ ދޮރު ހުޅުވާފައި ބެހެއްޓިކަން.

17- އަނެއްކާވެސް ކޮޓަރިއަށް ވަދެ މުނީރުލް އިސްލާމްގެ މޫނުމަތީގައި ބާލީސް އަޅާ [illegible] ކަރު [illegible] [illegible].

18- މުނީރުލް އިސްލާމްގެ އެނދުމަތީގައި އޮތް ފޯނު ނަގާ، އެ ފޯނުން ކަމްރުލް އިސްލާމްގެ ނަންބަރު ޑިލީޓްކުރުމަށްފަހު އެ ފޯނު އެނދުމަތީގައި ބެހެއްޓިކަން.

19- ކަމްރުލް އިސްލާމްގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މުނީރުލް އިސްލާމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

20- ނުކުމެގެން ދިޔައީ ސީދާ [illegible] [illegible] [illegible] ޖެޓީ ސަރަހައްދަށްކަން.

21- ޓީ-ޖެޓީ ސަރަހައްދުން [illegible] [illegible] 25 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހުގެ 02:15 ހާއިރު [illegible].

22- ޓީޖެޓީ ސަރަހައްދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުނީރުލް އިސްލާމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

23- 26 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހުގެ ހެނދުނު 08:00 ހާއިރު ހދ. ކުޅުދުއްފުށްޓަށް ދިޔައިކަން.

24- އޭގެ ފަހުން އެއްދުވަހަކު މުނީރުލް އިސްލާމް މަރާލި ދުވަހު އެތަނުން ނަގައިގެން ގެނައި ފޯނު ރިންގުވާން ފެށިކަން ނަމަވެސް ފޯނު ނުނަގާ، ރިންގު ހުއްޓުމުން ފޯނު ނިވާލިކަން.

25- ހަމައެދުވަހު ފޯނުގެ ސިމާއި މެމޮރީކާޑު ނެގުމަށްފަހު ފޯނު މޫދަށް އެއްލާލިކަން.

26- ސިމްކާޑު 04 ފަޅިއަށް ބިންދާލައި މޫދަށް އެއްލާލުމަށްފަހު 02 ޖީބީ މެމޮރީކާޑު ޖީބަށް ލިކަން.

27- އޭގެ [illegible] ދުވަސް ފަހުން [illegible] ނޭނގޭ ނަންބަރަކުން ކަމްރުލް އިސްލާމްއަށް [illegible]، މުނީރުލް އިސްލާމްގެ މަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމްރުލް އިސްލާމްއަށް އެންގިކަން.

28- [illegible] [illegible] [illegible] 03 ޑިސެންބަރު 2012 ދުވަހު ފުލުހުން ހައްޔަރުކުރިކަން.

29- މުނީރުލް އިސްލާމްގެ މަރުގެ މައްސަލައިގައި ސުވާލުކުރުމުން [illegible] އިންކާރުކުރިކަން.

30- ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީޤުން، [illegible] ފުޓޭޖުން ކަމްރުލް އިސްލާމް އާއި މުނީރުލް އިސްލާމް 24 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހު ގެ 23:21 ގައި މުނީރުލް އިސްލާމްގެ ކައިރިން ހިނގާފައިވާ މަންޒަރު ދެއްކިކަން.

31- [illegible] [illegible] މުނީރުލް އިސްލާމް މަރާލިކަމަށް ކަމްރުލް އިސްލާމް އިޢުތިރާފުވިކަން.

32- އޭގެފަހުން ފުލުހުން [illegible] [illegible] އެއް [illegible] [illegible] ކަމްރުލް އިސްލާމް އާއި ޢަބްދުﷲ އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

33- [illegible]

34- [illegible]

35- އެއްވެސް [illegible]

ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ [illegible] ބަޔާން ދިނުމުގެ ކުރިން އެ [illegible] ވަކީލަށް [illegible]؟

11. ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ [illegible] ބަޔާން ދިނުމުގެ ކުރިން އެ [illegible] ބިނާކޮށް ހައި ކޯޓުން އޮންނަ [illegible]، އެ [illegible]

12. މި މައްސަލައިގައި [illegible] އިސްލާމްގެ [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

[illegible]؟

13. [illegible] އިސްލާމް [illegible] ކަމަށް [illegible][9] [illegible][10] [illegible]

---

[9] [illegible] އިސްލާމްގެ [illegible] 29 [illegible] 2012 [illegible]

[10] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/572، 2014/HC-A/53 އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/41 ގެ ޤަޟިއްޔާ

[illegible]

[illegible] ނެތެވެ. އަދި [illegible]

[illegible][11] [illegible]

[illegible] (Corroborate) [illegible]

[illegible]

14. ޢާއްމު ޤާނޫނީ އުސޫލަކީ [illegible]

އިސްތިސްނާއީ [illegible].[12]

---

[11] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/SC-A/18 މައްސަލަ.

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނު) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ)، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/HC-A/83 މައްސަލަ އާއި ނަންބަރު 2019/HC-A/592 މައްސަލަ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/41 މައްސަލަ.

ނަމަވެސް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހައްދު ނުވަތަ ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި އިސްތިސްނާއެއް ވާކަން ޤާނޫނުން ޢުޤޫބާތުގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން އެނގެއެވެ. އެގޮތުން އެމާއްދާގައިވަނީ **އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހައްދު ނުވަތަ ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން** އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، ކަނޑައަޅަންވާނީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން [illegible] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ އަދަބު** ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ އެފަދަ މައްސަލަތަކުގެ [illegible] ކަންކަމާއި، ހެއްކާބެހޭ ހަމަތަކާއި އެކި ވަޒަންކުރުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible] [illegible] ޝަރުޢީ މިފަދަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަތަކުގައި [illegible] ޝަރީޢަތުގައި އިސްލާމީ [illegible]

15. ޖިނާއީ [illegible] މައްސަލަތަކުގައި ތުހުމަތު ކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކު [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. މި މައްސަލައިގެ [illegible]

ބަލައިނުގަނެ މުޅިން އެއްފަރާތުން ކުރިޔަށްދާނެކަމުގައި ނުފެނެއެވެ. އެހެނީ ކޯޓުން އިސްތިއުނާފު ވަކި ހަނދާންކުރުމުގެ ހަމަޖެހުން ބަލައިނުގަތުމަށް ބަލާފައިވާ ހިނގައިދިޔަކަމުގެ ތަފްސީލު ބަޔާނެއް ތަޙުޤީޤު ދީފައެވެ. އެހެންކަމުން އެ ބަޔާނާއި އިސްތިއުނާފު ސަބަބުތަކުގެ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ހަމަޔަކާ ބަޔާންކުރެވިފައި ބޭނުން ހަމައެއް ނެތެވެ.

ތަޙުޤީޤު ބަޔާނާއި، ފޯން ހުރި ހިލި ފާރިން ވަޒަންކުރެވުނު ހާލަތު ކަންކަން

16. ކަފްދުރު އިސްތާފުގެ ތަޙުޤީޤު ބަޔާނާއި، ފޯން ހުރި ހިލި ފާރިން ވަޒަންކުރެވުނު ހާލަތު ކަންކަން ތިރީގައި ދެވިގެންދެއެވެ.

1- ޕޮލިސް އެނަލިސިސް ރިޕޯޓާއި ކަފްދުރު އިސްތާފުގެ ތަޙުޤީޤު ބަޔާން ގުޅުވާލައިދީފައި،
ކަފްދުރު އިސްތާފުގެ 24 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހުގެ ރޭ މެރިޓު އިސްތާފު އޮޅުމާ
އުޅުނުކަން.

2- ޕޮލިސް އެނަލިސިސް ރިޕޯޓާއި ކަފްދުރު އިސްތާފުގެ ތަޙުޤީޤު ބަޔާން ގުޅުވާލައިދީފައި،
ކަފްދުރު އިސްތާފުގެ 25 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހުގެ 1:34 ހަމައިރުކަށްވަރުގައި
މެރިޓު އިސްތާފު ދިރިއުޅޭ ގެކޮޅުން ހިނގާފައި ދިޔަކަން.

3- ދިރިމް ކުރާތު ތާޖާ، ބުސަށިން ނާޒިމް، ބުސަށިން ސަރިޔޯގެ ހިޔަނާއި ސީން އޮފް
ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓު (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406) އަދި
ބަޔާން، 26 ނޮވެމްބަރު 2012 ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތެއްގައި މެރިޓު
އިސްތާފު މަރުވެފައި އޮތްތާ ފެނުނުކަން.

4- ކަފްދުރު އިސްތާފުގެ ތަޙުޤީޤު ބަޔާނާއި ދިރިމް ކުރާތު ތާޖާ، ބުސަށިން ނާޒިމް،
ބުސަށިން ސަރިޔޯ އަދި މުޙައްމަދު ސަރީޖުގެ ހިޔަނާއި، ސީން އޮފް ކްރައިމް

އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406) ގުޅުވާލުމުން، މުނީރުލް އިސްލާމް މަރާލާފައި އޮއްވާ ފެނިފައިވަނީ 26 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތެއްގައި މުނީރުލް އިސްލާމް ދިރިއުޅެމުންދިޔާ ޗާނދަނީމަގު 24 ނަންބަރު ގޭގެ ކޮޓަރިއެއްގެ ތެރޭގައި ހުރި އެނދުގައިކަން.

5- ނަޒްރުލް އިސްލާމްގެ [illegible] ބަޔާނާއި [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ހުސައިން ސަލީމް ދަށުކޯޓަށް ދީފައިވާ ހެކިބަސް ގުޅުވާލުމުން މުނީރުލް އިސްލާމް މަރުވެފައި އޮއްވާ ފެނުނުއިރު ކޮޓަރީގެ ދޮރު [illegible].

6- ނަޒްރުލް އިސްލާމްގެ [illegible] ބަޔާނާއި ހުސައިން ސަލީމް އާއި މުޙައްމަދު އަލީގެ ހެކިބަސް އަދި ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406) ގުޅުވާލުމުން މުނީރުލް އިސްލާމް މަރާލާފައި އޮތްއިރު އޭނާގެ މޫނު މަތީގައި ބާލީސް އަޅުވާފައިވާކަން.

7- [illegible] [illegible] [illegible]، ހުސައިން [illegible]، ހުސައިން ސަލީމްގެ ހެކިބަހާއި، ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406) އިން މުނީރުލް އިސްލާމް މަރާލާފައި އޮތް ކޮޓަރީގެ އެނދުގައި [illegible] މަތީގައި ލޭހުރިކަން.

8- ނަޒްރުލް އިސްލާމްގެ [illegible] ބަޔާނާއި ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406) ގުޅުވާލުމުން މުނީރުލް އިސްލާމް މަރުވެފައި އޮތް ކޮޓަރީގެ ފާޚާނާގެ ސިންކް ތެރޭގައި [illegible] [illegible] އެއްޗެއް ހުރިކަން.

9- [illegible] އިސްހާޤްގެ ތަޙްޤީޤު ބަޔާނާއި މުޙައްމަދު ސާދިޤްގެ ހެކިބަސް ގުޅުވާލުމުން 26 ނޮވެންބަރު 2012 ވަނަ ދުވަހު [illegible] އިސްހާޤްގެ އެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10- [illegible] އިސްހާޤްގެ ތަޙްޤީޤު ބަޔާނާއި މުޙައްމަދު ސާދިޤްގެ ހެކިބަސް ގުޅުވާލުމުން [illegible] އިސްހާޤްގެ ތަޙްޤީޤު ބަޔާނާއި މުޙައްމަދު ސާދިޤްގެ ހެކިބަސް ގުޅުވާލުމުން 26 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހު [illegible] އިސްހާޤް ހުރީ [illegible] [illegible].

11- ސީން އޮފް ކްރައިމް އެގްޒަމިނޭޝަން ރިޕޯޓް (ނަންބަރު C6(b)/14/CSER/2012/0225) އާއި، އިސްމާޢީލް [illegible]، [illegible] [illegible] އަދި މުޙައްމަދު [illegible] ހެކިބަހުން [illegible] އިސްހާޤް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުރިފައިވާކަން.

12- ފިންގަރޕްރިންޓް ކޮމްޕެރިސަން ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(d)FCR/2012/0119) އާއި އެ ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްހާޤްގެ ފިންގަރ ޕްރިންޓް ހުރިފައިވާކަން.

13- ފިންގަރޕްރިންޓް ކޮމްޕެރިސަން ރިޕޯޓް (ނަންބަރު K(d)FCR/2012/0119) އާއި އެ ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފިންގަރ ޕްރިންޓް [illegible] [illegible] ހުރިފައިވާކަން.

14- ކަފްތުރް އިސްޓޭޓްގެ ޑިރެކްޓަރ ބޯޑުން އަދި ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުﷲ އާއި މުޙައްމަދު ޙަސަން ދަރު ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހަޅުއްވި ޗ-ޗ ސަރަޙައްދު ގޮތުން ވިޔަފާރި ކުރެއްވި މުއްދަތަށް ޗީ ބަރީގައި ގެންގޮސް ކަނަޑަ ވަކިއާކައި ގަބޫލު ފޮނުވައިފިއެވެ. މި ތަކެތި ނަގާފައިވަނީ ކަފްތުރް އިސްޓޭޓް ފުޅުންނަށް ދިން މައްސަލަގެ ވެއްޖެނަކަން ހިބަޔާންތަކުން އެނގެއެވެ.

15- ކަފްތުރް އިސްޓޭޓްގެ ޑިރެކްޓަރ ބޯޑުން އަދި ކޮމްޕިއުޓަރ ފެމިލީ ކޯޓު (ނަންބަރު K(b)CFR/2012/142) އާއި އެ ކޯޓުގެ ޝަރުޢީ ފައިސާ ޖަހާފައިވާ އިސްތިހާރު ޖަހައިގެ ދަށުން ހިފައިވާ ހުށަހެޅި ގުޅިގެން ކަފްތުރް އިސްޓޭޓްގެ އަޑުން ފުރަތަމަ ބޭނުމާއި ޝަރީޢަތް އިސްތިހާރު 24 ނޮވެންބަރު 2012 ދުވަހުގެ ހަވާލުގެ ވަޒީފާގައި ނަގާފައިވާ ޖަލްސާ ދިނުން ކޯޓުގެ ނަގާފައިވާކަން. (ކޯޓް ނަމަ ތަރިކައި ގެ ކަލްގައި ދެއްކެވި އެ ދިވެހިސްތާނުގައި ސައު ކޯޓުގައި ތަރިކައި ގެ ކަލްގައި ދައްވާ ސަޕްލައިޓަރގެން ދައްވަތުން ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ހުރިހާ ޕްރޮޓެކްޝަން ކޯޓް ފެމިލީ ކޯޓު (ނަންބަރު K(b)CFR/2012/142) ޝަރުޢީ ފައިސާ ޖަހާފައިވާ އިސްތިހާރު ޖަހައިގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދެމުން ޕަބްލިކޭޝަން ފަށައިގަތީ ވަކިން ގެދޮރު ސަޕްލައިޓަރ ހިންގުނު ޝޯރޫމް އެ ދިވެހިސްތާނުގައި ހުރި ގެދޮރު އަސްލު ތަރިކައި ގެ ކަލްގައިވެ.)

16- ޑީ.އޭ.އާރް ކޯޓު (ނަންބަރު K (c) DAR/2013/0004) އާއި އެ ކޯޓު ޝަރުޢީ ފައިސާ ކަލްގައި ތަރިކަ މުޙައްމަދު ސަލީމް ދަރު ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން ކަފްތުރް އިސްޓޭޓް އަދި ދަރިވަރުގައި ދިރިއުޅުން ދިޔަ އާއިލާގެ ކޯޓަށް

ބުނާގައި ހުރި ރޮނގުއް މަތިން ފެނުނު ޓީޝާޓުރިއަކުން މުނިރުލް އިސްލާމްގެ ޑީ.އެން.އޭ ފެނިފައިވާކަން.

17- މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ނަންބަރު 0024243 ޑެތްސާޓިފިކެޓުގެ ލިޔުމަށް ބަލައިރު، މުނިރުލް އިސްލާމް މަރުވެފައިވަނީ 25 ނޮވެންބަރު 2012 ގައި ހަވީރު މަރުލު ފަހުން 24 ގަޑިއިރުތެރޭ ވިޔަ އިތުރު ވެފައިވާކަން.

18- މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ނަންބަރު 0024243 ޑެތްސާޓިފިކެޓުގެ ލިޔުމަށް ބަލައިރު، މުނިރުލް އިސްލާމް މަރުވެފައިވަނީ މުނިރުލް އިސްލާމްގެ ކަރުގައި ވަޅިން ޒަހަމްކުރުމުގެ ސަބަބުންކަމަށް.

19- ކަމްރުލް އިސްލާމް ތަޙްޤީޤުން ތަފްސީލުކޮށް ހުރިހާ ހިނގިހިނގާ ކޯޓު ހާޒިރުކުރެވިފައިވާކަން.

20- މައްސަލައިގައި ލިޔުމަކާ އަންނަނާ ހުރި ފަރާތް، ކަމްރުލް އިސްލާމް ތަޙްޤީޤުން ހާޒިރުކުރެވި ހާޒިރުކުރެވުނު ގޮތުގައިވާކަން.

21- ދަރު ހާޖަރު ހުރައްޓު ހުރި ފަރާތް، ކަމްރުލް އިސްލާމް ތަޙްޤީޤުން ހާޒިރުކުރެވި ހާޒިރުކުރެވުނު ތަޙްޤީޤު ވެފައި ނުވާކަން.

ފަރާތުގެ މައްސަލަ ތިބޭކަން ވަރުގެ މައްސަލައިގެ ސާބިތުކުރުމުގައި ހުރިހާ؟

17. ފަރާތައިކަ، އިސްތާމު ސަރީޢަތުގައި ތަޙުޤީޤަށްވާ ގޮތުގެ ކަރުދާސްތަކުގެ ވަސީލަތްތަކެވެ. މިކަމަށް ވަރަށް ގިނަ އިލްމުވެރިން ޤާނޫނީގޮތުގެ ފަރަކަށް ދަލީލު ނަންގަވައެވެ. އެއީ ޤާނޫނީގޮތުގެ ޤަރީނާ ގަރީނާތަކުގެ ޙައްޤުގެ އަރައިރުވާތްތަކުގެ ޙަރަކާ ގެނައުމަށް، ޤަރީނާތަކުގައި ހުރި ދެއްކުމަ، ޤަރީނާތަކަށް ހަމަވާ ނުވާ ޢަމަލު ތަމްރީނު މިސާލު ފަރާތުގެ. ޤަރީނާތަކުގައިވަނީ ދޫދެ ތާކަށް ދަރާނޭ ކުރުކުރުގެ ޤިޞްޞާ ޙައްޤުގެ އަރައިރުވާތްތައް ބަޔާންކުރެއެވެ. "متى كان هذا الذئب حكيما بأكل يوسف و لا بخرق القميص

ޤުރުއާނާއި ސުންނަތުގައި ވާގޮތުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ހެކި ނުވަތަ ޤަރީނާއިން ޤިޞާޞް ސާބިތުކުރެވޭނެތޯ؟ ހަމައެއާއެކު، ބަދުރު ހަނގުރާމައިގައި އަބޫޖަހުލު ޤަތުލު ކުރި ސަޙާބީން ދެކުދިންގެ ޤިއްޞާ ރިވާކުރައްވާ ރަސޫލާ ﷺ އެބޭކަލުންގެ ކަނޑިތައް ތަޙުޤީޤު ކޮށްލެއްވުމުން ނިންމެވި ފައިސަލާ މިފަދަ ޤަރީނާތަކުގެ ބޭނުން ވަރަށް ކުރިން ވެސް ބޭނުންކުރައްވާފައިވާކަން ދައްކައެވެ. ރަސޫލާ ﷺ ބަދިޔާ ސުވާލުކުރެއްވިއެވެ. "هل مسحتما سيفيكما؟ قالا: لا. قال: فأرياني سيفيكما. فلما نظر فيهما قال: ((كلاكما قتله))"[13] "ތިޔަ ދެބޭކަލުންގެ ކަނޑިތައް ދޮންނަވައިފިންހެއްޔެވެ؟ އެދެބޭކަލުން ވިދާޅުވިއެވެ. ނޫނެކެވެ. ރަސޫލާ ﷺ ބަދިޔާ ސުވާލުކުރެއްވިއެވެ. ތިޔަ ދެބޭކަލުންގެ ކަނޑިތައް ދައްކަވާށެވެ. ދެން އެކަނޑިތައް ބަލުއްވައި ހިނދު ބަދިޔާ ސުވާލުކުރެއްވިއެވެ. އޭނާ ޤަތުލުކުރީ ތިޔަ ދެބޭކަލުން ވެސް މެއެވެ." އެހެންކަމުން، ބަޔާނާއި ޤަބޫލުވުމުގެ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތުގައި ބަލާނެ ގަވާއިދުތަކުގެ ނިޔަތް ނޫނީ އަމިއްލަ އިޢުތިރާފުން ކަނޑައެޅޭ ޤަރީނާއިން ޤަތުލު ސާބިތުކުރެވޭ ކަމަށް ފުޤަހާއުން ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ.[14] އަދި ތިން ފާހަގަ ކުރަނީ، ފަހަރެއް އިއުތިރާފެއް، އެ އިއުތިރާފުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ތަފާސްހިސާބު މަތިން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިގެންވާ ގޮތަކަށް ހުރި ބައިވެރިވުމުގެ ޤަރީނާ ބަލައިގަތުމުގައި ކުރިން ބަލާ ކަމެއް ވާނަމަ ފާހަގަކުރައްވާ ގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިގެން ހުރެވެ.

18. ޤަރީނާއިން މަރުގެ ދަޢުވާތައް ސާބިތުކުރުމާއިމެދު އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ފުޤަހާއުންގެ މެދުގައި ތިން ރައުޔު ބައްޓަން ކުރެއްވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

18.1. **ފުރަތަމަ ރައުޔު،** ޤަރީނާއިން ޤިޞާޞް ސާބިތު ކުރުން ޖާއިޒެވެ. މިރައުޔައިން ވިދާޅުވާ ފުޤަހާއުންގެ ތެރޭގައި، ޙަނަފީ މަޛްހަބުގެ ފުޤަހާއުންނާއި ابن الغرس އާއި ޝާފިޢީ

---

[13] الدكتور أحمد فتحي بهنسي. (1959). نظرية الإثبات في الفقه الجنائي الإسلامي. (الطبعة الخامسة). ص 202. القاهرة: دارالشروق.

[14] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ޤަޟިއްޔާ.

މަޛްހަބުގެ ޢިލްމުވެރިއެއްކަމަށްވާ، ابن فرحون އާއި ޙަންބަލީ މަޛްހަބުގެ ޢިލްމުވެރިއެއް ކަމަށްވާ ابن القيم [illegible]. އަދި މިއީ "މަޖައްލަތުލް އަޙްކާމް އަލްޢަދްލިއްޔާ"ގެ 1740 ވަނަ މާއްދާގައި ވާގޮތުން، "القرينة القاطعة" އަކީ، ޙުކުމް ބިނާކުރެވިދާނެ، ސަބަބަކަށެވެ.[15] ސަބަބަކީ، އެހެންނަމަވެސް، ޤަރީނާ ހަމައެކަން ވާޞިލު ކުރެވޭ ދަރަޖައަކަށް ވާނެއެވެ. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި، "ޤަރީނާ" ކަމަށް ބުނެވިގެން، އެއްވެސް ގޮތަކުން [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[16] އެކަން، މަޖައްލާގެ 1741 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެއެވެ.

18.2. **ދެވަނަ ގޮތަކީ،** މިސާލުތަކުގައި [illegible] [illegible] قسامةގެ ހުވައި ހިމެނެއެވެ. ނަމަވެސް މިސާލުތަކުގައި، قصاص ހިފުމާއި ދިޔަ ދިނުމާއިމެދު ދިމާވެފައި ވެއެވެ. މާލިކީ މަޛްހަބާއި ޝާފިޢީ މަޛްހަބުގެ ކުރީގެ ޤައުލާއި ޙަންބަލީ މަޛްހަބާއި ޒާހިރީ މަޛްހަބުގައި قصاص ހިފޭނެކަމަށް ބަޔާން ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، ޙަނަފީ މަޛްހަބާއި ޝާފިޢީ މަޛްހަބުގެ ފަހުގެ ޤައުލުގައި ބަޔާން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ހަމައެކަނި ވާޖިބު ކުރާނީ ދިޔަ ދިނުމަށެވެ.

18.3. **ތިންވަނަ ގޮތަކީ،** ޤަސާމަތުގެ ސަބަބުން ހިފުން [illegible] [illegible] ކަމަށް ބައެއް ފުޤަހާއުން ދެކެއެވެ. [illegible] [illegible]، سلم بن عبدالله އާއި أبوقلابة އާއި إبن علي[illegible] [illegible] އާއި بخاري ރިވާ ކުރައްވާފައެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، سعدي ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]

---

[15] *Majallah El-Ahkam-I-Adliya,* (2001), (Tyser,C.R, Trans.).p.306. Kuala Lumpur, Malayisa:The Other Press.

[16] البهي، احمد عبدالمنعم.(1965). من طرق الاثبات في التشريع وفي القانون، صـ 74، دار الفكر العربي، مصر.
Othman: *An introduction to Islamic Law of Evidene*, (2000).p.119. Kuala Lumpur, Malaysia:The Open Press.

އެހެން ވަސީލަތަކަށް ރުޖޫޢަ ވެވޭނެ ކަމަށެވެ.[17] އަދި ދިރާސާކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި މުސްލިމުންގެ ތޫ ޢާއާރިގެން ދިމަ ނުދިނުމަށްޓަކައެވެ. ފުޤަހާއު ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި އެފަދަ ޤަރީނާއަކީ قرينة الظاهرة އެކަށީ ފާހަގަކުރެވޭ ބުނެދީފައިވާ ގޮތުން އެއް ޤަރީނާއެއް ނަމަ، އެހެން ޤަރީނާއެއްގެ މައްޗަކަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭގޮތަށް މައްސަލައިގެ ޙުކުމް ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުކުރެވިދާނެ ކަމާއި، ސާބިތުވުމަށް އުސޫލުތަކެއް ހަމަޖެހިފައިވާކަން އެނގެއެވެ. މި އުސޫލު މި ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފިޤުހީ މަޖިލީހުގެ ފަތުވާއެއް ވެސް ނެތް، ފިޤުހުގެ މައްސަލައިގައި ޙާލަތު އެނގޭގޮތަށް ބަލައިގަނެވިދާނެ ޤަރީނާއެއްގެ ގޮތުގައި ބަލާ ތަޙުލީލުކުރެވިފައެވެ.[18]

ތަޙުލީލުކުރުން

19. ޤާނޫނީގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް މަތީގެ މައްސަލައާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރުލިބިގެން އުސޫލު މި މައްސަލައާ ތަޙުލީލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ބަލައިގެން، މުޅިމުޅި ދިރާސާގެ މަތީގެ މަސްޢަލަ ދެބަސް ފާހަގަ ކުރެވުނު އަނެއްކާވެސް ޙުކުމް ނުވެވެ. މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ދެއްވާފައިވާ ޙުކުމްގެ ތަފާސްހިސާބުތަކާއި ޤަރީނާތަކެވެ. މިގޮތުން ބަލައިލުމުން، މުޅިމުޅި ދިރާސާ މަތީގެ ކުރަމުން ފާހަގަ ކުރެވޭ ކަމެއް ފާހަގަ ކުރެވޭ ދިރާސާގެ ތަޙުލީލުގައި ބިދޭސީންގެ ބުރަ ބަލައިލާ ތަފާތު ހުރިކަން އަނގައިދެވެ. އަދި ދިރާސާ ބަލާކަމުގައި ވަޒަނުލެވޭ އެކަށީގެ ޤަރީނާއެއްގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ތަޙުލީލު އަޚަރުނު ޤަރީނާއެއް އެދަކުރުވެވެ. އެގޮތުން ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ކުރިއަށްގެންދެވުން ދަރިން (ނަންބަރު K(d)FCR/2012/0119 އާއި އެކުލެވޭ ތަޙުޤީޤުކުރި ފުލުހުންނަށް ޙަވާލުކުރި ބަޔާނުގައި ޤަރީނާ ދިރާސާގެ މަތީގެ ބަލައިލާ އާއްމު ފުރަތަމަ ތަޙުލީލުކުރިއިރު **ދިރާސާގެ ބަލައިލުމުގެ ފާހަގަކުރެވޭ ބުނެފައި ޝަރީޢަތް** ފުރިހަމަކަމާއި އެކުގައި

---

[17] The conference of contemporary medical evidence and its jurisprudential implications(Scientific research and working papers) Volume II

[18] ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ބަލާށެވެ.

އުޅެއެވެ. މިއީ قرينة الظاهرة އެބައި ފާޅުގެ ފެނުނުން ހެކި ދެކެވިދާނެއެވެ. އަދި ކަށަވަރު އިސްތިދުލާލު ބަޔާންކޮށް ރިޢާޔަތްކުރާ ފަދައިން މުޅިކޮށް އިސްތިދުލާލު މަރުޙަލާގައި ސާބިތުކުރި އަދި ކަށަވަރު އިސްތިދުލާލު އެ ގޮތަ އެއްޗެހިކަމަށް ބެލޭ ސަބަބަކަށްވުރެން ބަޔާންކޮށް ހުރުން ބަލައިގަތުމަށް ގޮތުގެ ގަޑަ ދިނުމަށް ޤަރީނާތަކުގެ ވީ އެ ވަރުގެ ހެކިތަކެއް ދެކިދާނެއެވެ. އަދި ހަމަ އެކަމަށް ކަށަވަރު އިސްތިދުލާލު ބަލައިގަތުމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ފެނިގެން އިސްތިދުލާލު މަރުޙަލާތަކެއް އޮންނަ ބަޔަކުން ހުރި ދިވެސް ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭކަމެވެ. އެފަދައިން ގޮތުގައި ފާހަގަ ދިވެސްދެވިފައި ކަށަވަރު އިސްތިދުލާލު ދިރާސާކުރުން ގެ ބަޔާންތައް ފެނިގެން ފެނިގެންދެއެވެ. އަދި އެ ދިވެސްދެވިފައި ފެނުނު އިސްތިދުލާލުގެ ޑީ.އެން.އޭ ފެނިގެންދާކަން އެނގެއެވެ. އެންމެހާ ގޮތުން މިގޮތަށް ހުރިހާ ފެނިގެންދެއެވެ. އަދި މަރުޙަލާގައި ގައިގެ ހުރި ގެނެސް އެއްޗެހިކަމަށް ބެލޭ ސަބަބަކަށްވުރެން އެ ގެނެސް ފެނިގެން ވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0406 ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް، ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0380 ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް، ނަންބަރު K(d)FCR/2012/0119 ފިންގަރޕްރިންޓް ކޮމްޕެރިސަން ރިޕޯޓް، ނަންބަރު C6(b)/14/CSER/2012/0225 ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓާއި، ނަންބަރު K(c) DAR/2013/0004 ޑީ.އެން.އޭ ރިޕޯޓް، އަދި ނަންބަރު K(b)VAR/2013/005 ވީޑިއޯ އެނަލިސިސް ރިޕޯޓާއި އެ ރިޕޯޓްތަކުގެ ބަޔާންތަކުން ޒަމާނީ ދިރާސާ ކަށަވަރު އިސްތިދުލާލުގެ ބެހެއްޓުމަށް ބަލައިގަނެ ފެނިގެންދެއެވެ.

20. އެންމެހާ ގޮތުން މި މައްސަލާގައި ދިފާޢުގައި ހުށަހެޅި ދަޢުވާކުރުމުގައި ސަބަބު ގޮތުންނާއި ފާހަގަ ގޮތުން ހުށަހެޅި ދިފާޢުގައި ބަޔާންކުރި ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަށް ބަޔާންތަކުން ނިންމުމުގައި މައްސަލަ ދިރާސާކުރުމުގައިވާ ބަޔާން ހުރިހާ އިސްތިދުލާލު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުން ގޮތުން، ބަޔާން ކޯޓުން ދިރާސާކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ބަޔާންތަކުން ގޮތަ އެ ނިޔާ ފެނިގެން ގޮތުގެ ވަކިވަކިން އެނގެއެވެ. ކަށަވަރު

ނަޒްރުލް އިސްލާމް ތަފްސީލީ އިޢުތިރާފު ބަޔާނެއް ދީފައިވާއިރު، ހުށަހެޅުނު އެހެނިހެން ހެކި ފަރީޤާ އެ
އިޢުތިރާފު ބަޔާނާ ގުޅުވާލެވެން އޮތްއިރު، އެފަދައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ [illegible] ކަމުގައި ބެލެވެން ނެތެވެ. އެހެނީ ސީދާ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޤަތުލުގެ ބާވަތްތައް

21. ޤަތުލު 3 ބަޔަކަށް ބެހެއެވެ. އެބައިތަކަކީ ޤަތުލު ޢަމްދު، ޤަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދު، އަދި ޤަތުލު ޚަޠާ އެވެ. ޤަތުލު ޢަމްދު (ޤަސްދު މަރު) ގައި، މަރަން ބޭނުން [illegible] ހަތިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި [illegible] ޖެހެއެވެ. ނަމަވެސް އަމަލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އާންމު ގޮތެއްގައި [illegible] ސަބަބުން އިންސާނާ މަރުވާފަދަ އަމަލެއް ކަމުގައި ވުމެވެ.[19]

22. ދައުލަތުން ނަޒްރުލް އިސްލާމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ ދަޢުވާއަކީ، ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ދަޢުވާއެވެ. ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް ސާބިތުކުރުމުގައި، އެކުށުގެ 03 (ތިނެއް) ރުކުން ސަރީޙަކޮށް ސާބިތުވާން ޖެހެއެވެ.

---

[19] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ގަޟިއްޔާ

22.1 ފުރަތަމަ ނުކުތާއީ، ނިޔާވި މީހާގެ ތަރިކައިގެ ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ވިޔަފާރި ހިންގުމުގެ އިންސާފުން ކުރިމަތިވެފައެވެ. ދީނުގެ އިސްލާމް ޝަރީޢަތް ބަޔާންކޮށްދީފައިނުވާ، ތާޖު ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ވިޔަފާރި[20] ހިންގުމުގެ އިންސާފުންނެވެ. ވީއިރު މިކަމުގައި ފޮނުވުމުގެ ސަބަބު އެއްވެސް ނެތެވެ.

22.2 ދެވަނަ ނުކުތާއީ، ކުންފުނި ވިޔަފާރި ރަޖިސްޓަރީ ކުރުމުގެ ޤަވާއިދު ފަދަ ގާނޫނުތަކެވެ. ދީނުގެ އިސްލާމް ޝަރީޢަތުގެ ވާރިސުންނަށް، އެއްޗެއް ބަހާނީ ތަރިކައިން ވާރިސުންނަށް ލިބޭ ބައިގެ މިންވަރުން ދެވޭ ބައިގެ ހިއްސާއެވެ. ބައެއް ވާރިސުން ލިބޭ ބަހާ ނުލިބޭ ކުރީގެ ދީނުގެ އިސްލާމް ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. ފަސްކަމުގައި ބެހުމުގެ ކުރީ ވިޔަފާރިތަކުން ބެހިއްޖެ، ރަޖިސްޓަރީ ކުރި ހުއްދައިގެ ނަންބަރު 0024243 ވިޔަފާރިއާ ގުޅިގެން ބެހިއްޖެ، ދީނުގެ އިސްލާމް ވިޔަފާރިއެއް ދީނުގެ އިސްލާމްގެ ކުރިއަށް ވާރިސުން ބެހުމުގެ ސަބަބުން ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. އަދި ނަންބަރު K(a)SCOR/2012/0380 ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙުކުމުގައި ވާރިސުންނަށް ލިބޭ ބައި ބަހާނީ ތަރިކައިގެ ވިޔަފާރި ހިންގުމުގެ ކުރިން ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ވާރިސުންނަށް ދީނުގެ އިސްލާމް ޝަރީޢަތުގެ ވާރިސުން ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ކަމަށް ބެލެވެއެވެ. ވާރިސުންނަށް ކުރިން ދީނުގެ އިސްލާމްގެ ވިޔަފާރި ބެހިއްޖެ އިސްލާމްގެ ޝަރީޢަތުގެ ބައި ބަހާ ޝަރީޢަތްތަކުން ދީނުގެ އިސްލާމް ވިޔަފާރިއާ ކުރީގެ ދީނުގެ އިސްލާމް ދީނުގެ އިސްލާމްގެ ކުރިން ބަހާ ބަހައި ބެލުމުގެ ޤަވާއިދުގެ ހިއްސާ ބެހުމަށް ބެލެވެއެވެ.

22.3 ތިންވަނަ ނުކުތާއީ، މުދަލުގެ ވާރިސުން އެކުލެވޭ ވާރިސް އެއްވެސް ކުރިމަތިވެ ދީނުގެ އިސްލާމް ވާރިސުންގެ ޝަރީޢަތުން، ބައެއް ކުރިން ވިޔަފާރިތަކުން ބަހާ ކުރީ ކުރިއަށް ވާރިސުން ބެހުމުގެ ބަހާ ކުރީގެ ކުރިން ބަހާ ދީނުގެ އިސްލާމް ތަރިކައިގެ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. އަދި ދީނުގެ

---

[20] ދީނުގެ އިސްލާމްގެ ވިޔަފާރި ރަޖިސްޓަރީގައި (ރެޖިސްޓްރީ ކުރި ހުއްދައިގެ ނަންބަރު 0024243 ވިޔަފާރި ރަޖިސްޓަރީގައި) ދީނުގެ އިސްލާމްގެ ވާރިސް އިސްލާމް ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

އިސްލާމް ދީ އަމަލު ހިނގި ގަޑި ކަމަށް ބުނާ ގަޑި، ތަޙްޤީޤް ހޯދިފައިވެއެވެ. ވަކިން ޖިނާއީ ކަމަށް ތަޢާރުޟުވާކަން ބަދަލުކުރިޔަސް މުދަލުގެ ފޮސްޓު އުފެދިން ކުރެވިފައެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އަދި ކަމުގެ އިސްލާމްގެ ތަޙްޤީޤު ބަޔާނުން، މުސްލިމު އިސްލާމް ކުރުމުގެ ޖާމިޢު އަޙްކާމް އަކަން ކުރި ގޮތް ހުރިހާ ޤާނޫނީ ޒާތީ ކަމެއްގައި ހުރިކަމުން އަދާކުރި ކުރި ފައިސާއެއް ދުވަސްތަކުން ކަމުގެ އިސްލާމް މުސްލިމު އިސްލާމް މަސްއޫލިއްޔަތު ފާސްކުރި ޤަޟިއްޔާތަކުން އެކަށީގެން ވާކަމެއް ނެތެވެ. އެކަމަކުން ދީގެ ފޯމު އަދާކުރަން ނެތެވެ.

23. ދަށު ކޯޓުގެ ކަމުގެ އިސްލާމް ދަށުން އިސްލާމިކުރުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމަށް، ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ދަށު ކޯޓުން ހުކުމްކުރި ނަމަވެސް ފަރާތުގެ ބަޔާނުގެ އެއްވެސް ހެކިތަކެއް ހުރިކަމަށް ފަރާތުން ކަމުގެ އިސްލާމް ތަޙްޤީޤު ޤާނޫނީ ޢަމަލު ޤާނޫނީ ޝަރުޢީ ޙުކުމް ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި، ހެކި ފަރާތްތަކަށް ވަކިވަކިން ބަޔާނު، މުސްލިމް އިސްލާމް މަތީގެ ކަމުގެ އިސްލާމްކަން ސާބިތުކަން ނެތުމުން ނަގާ ނަމަވެސް، ކަމުގެ އިސްލާމް ތަޙްޤީޤު ޤާނޫނީ ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގައި ދަށު ކޯޓުން ހުކުމްކުރުން ހެކި ފަރާތް ދުވަސްތަކުން، މުސްލިމު އިސްލާމް މަތީގެ ކަމުގެ އިސްލާމްކަމަށް އެއްވެސް ސަބަބެއްނެތި ޝަރީޢަތް ދަޢުވާ ކުރުނުކުރެވެ. އެކަމަކުން އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތް ޝަރީޢަތް ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމަށް އަދި ކަމުގެ ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅުނުކަމަށް ބަޔާންކުރާ ދަށު ކޯޓުން މަސްއޫލު ނިންމިފައިވާ ރައުޔަކަށް ކޮށްދެއް ނިންމަވެ.

ފާސްކުރެވިފައި ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރުމުގެ އިޖްރާއާތު

24. ދަޢުވާކުރުން ހުއްޓުވި ދަޢުވާގެ ސިފަތަކުގައި އެދުމާއި ޙާލަތެއްގައިވެސް ކަން ފާސްކުރުމުގެ ދަރަޖަ ކަން ފާހަގަކުރުމުގެ ދަރުން ކަން ބަޔާންކުރުމުގައި ނުވެއެވެ. ދަޢުވާގައި ބަޔާން ކުރާ ޤާނޫނާ ހިނގައިދިޔަ، އަދި މިދަޢުވާ ސާބިތުވެފައި ކޯޓުން ހުކުމްކުރިއިރުވެސް، މަތީގެ ހުކުމާ ބަރާބަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ގުޅިގެން އަމަލު ކުރުމުންދިޔައިރު

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތުގެ ތަޢުދީލު 3) އެވެ. މިޤާނޫނު މަތީގެ ކުށް ބަލާން ކުރާ ނަޒަރިއްޔާއި އަދި އުސޫލުން ޤާނޫނީ ކަނޑައަޅާ ނަޒަރިއްޔާ ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތު ތަޢުދީލު 3) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ފުރަތަމަ ބައްޔާއި އެމާއްދާގެ (ށ) ގައެވެ. ބަލާއިރު 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ފުރަތަމަ ބައްޔާއި އެމާއްދާގެ (ށ) އެއްކޮށް ކިޔާފައި އޮންނަނީ؛

> ސަބަބު ނުވަތަ ޤާނޫނީ ގޮތުން ކުށް އަދުލަކާން ނުކުރާކަށް ފުދޭ ކުށެއް. މިގޮތަށް ކުރާ އަމަލުގެ ސަބަބުން މީހާ މަރުވެއްޖެނަމަ އެކަމުގައި މީހާގެ އަދަބަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮންނަ އަދަބުކަމެވެ.

މިފަދައިންނެވެ.

25. ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތު ތަޢުދީލު 3) އުވާލުމަށްފަހު 16 ޖުލައި 2015 ގައި އަމަލުކުރަން ފެށުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތު (ޤާނޫނު ނަންބަރު: 9/2014) ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެނގެއެވެ. އަދި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހައްދު ނުވަތަ ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޢުޤޫބާތުދިނުން އެއްވެސް ސަބަބަކުން މިންވަރަކުން އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ ޢުޤޫބާތުދިނުން އެކަމަކަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ އަދަބުތަކުން 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެނގެއެވެ.

26. އެހެންކަމުން ދަޢުވާކުރެވުނު ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ޢަމަލުގެ ކުށުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮންނަ އަދަބުތަކުން އެނގެއެވެ. އެގޮތުން ޢަމްދު ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުގެ ޢުޤޫބާތަކީ ޤިޞާޞް ހިފުން ކަމަށް ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ސޫރަތުލް ބަޤަރާގެ 178 ވަނަ އާޔަތުން ދަލީލު ލިބެއެވެ. އެ އާޔަތުގައި ވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى ۖ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

(ސޫރަތުލް ބަޤަރާގެ 178 ވަނަ އާޔަތް)

"އޭ إيمان ވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! ޤަތުލުކުރެވުނު މީހުންނާމެދު قصاص ހިފުން ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް فرض ކުރައްވައިފިއެވެ. މިނިވަނަކު މިނިވަނަކަށް. އަޅަކު އަޅަކަށް. އަންހެނަކު އަންހެނަކަށް. ފަހެ، އެމީހާގެ (މަރުވި) އަޚާގެ ފަރާތުން قصاصގެ ބަދަލު ދޫކޮށްލެވުން ދިން (ދަންނާށެވެ!) ފަހެ، އެމީހާގެ ހިތައިން ހެޔޮގޮތުގައި ބަލާ ދިޔައަށް (ފައިސާއަކަށް) އެދުން ހުއްޓެވެ. އަދި އިޙްސާންތެރިކަމާއެކު ދޫކޮށްލި ފަރާތަށް (ޤާތިލުގެ ފަރާތުން) އެ ދިޔަ އަދާކުރުން ހުއްޓެވެ. އެއީ ތިޔަބައިމީހުންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ލުއިކަމެކެވެ. އަދި ރަޙްމަތެކެވެ. އެއަށްފަހު ދެކޮޅުހެދި އަރާތަރުކޮށްފި މީހާ (ދަންނާށެވެ!) ފަހެ، އޭނާއަށް ވޭންދެނިވި އަޛާބު ހުއްޓެވެ."

އަލްމަރްޙޫމް ޙުސެއިން އިސްމާޢީލްގެ ވާރިސުންގެ ބަޔާން

26.1. އަލްމަރްޙޫމް ޙުސެއިން އިސްމާޢީލްގެ ވާރިސުން 16 ޖޫން 2013 ގައި ޖިނާއީ ކޯޓަށް ދަން ހާޒިރުވެ ހުށަހެޅިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ޙުސެއިން އިސްމާޢީލް ނިޔާވީއިރު، އޭނާގެ ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ދިރިހުރީ ބައްޕަ، އަނބި ޒާލިން ކާފަ އާއި މަންމަ، ދޮންތާ ބައްޕަ އާއި އަނބި، ސޯފިޔާ ޙުސެއިން ކޮން އެ ބަހާނަން އުޅެގެންނެވެ. ޙުސެއިން އިސްމާޢީލްގެ ވާރިސުންނާ ގުޅޭގޮތުން ދަރު ކޯޓުގައިވެސް އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައިވެސް ދަޢުވާކުރެވިފައެއް ނެތެވެ. އަދި އެމީހުންގެ ބަދަލުގައިވެސް ދަޢުވާކުރެވިފައެއް ނެތެވެ.

26.2. އިސްލާމް ޝަރީޢަތުން ވާރިސުންގެ ބައިތަކުގައި ވަނީ އެންމެހައި ފަރާއިޟުކޮށްފައެވެ.

> “We want justice and death Penalty to the Murderer of Monirul Islam as well as compemsation for murder”

އެހެންކަމުން ވާރިސުން ބޭނުންވަނީ މުނީރުލް އިސްލާމްގެ ޤާތިލަށް މަރުގެ އަދަބު ދިނުމާއި، އެ މަރުގެ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ލިބިގަތުމަށް ކަން އެނގެއެވެ. އެ ބަޔާނުގައި "compensation" ބޭނުންވާކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާއިރު އެ ބަހަކީ މަރުގެ ދިޔަ އަށްވުރެ ފުޅާ މާނައެއްގައިވެސް ބޭނުންކުރެވިދާނެ ބަހެކެވެ. "މަރުގެ ދިޔަ" ގެ ގޮތުގައި އާއްމުގޮތެއްގައި ބޭނުންކުރާ އިނގިރޭސި ބަހަކީ "blood-money" އެވެ. ނަމަވެސް އެ ބަޔާނުގައި "compensation" މި ލަފުޒު ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް (context) ބަލާއިރު އެއީ މަރުގެ ދިޔަ ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. މުނީރުލް އިސްލާމްގެ ވާރިސުންގެ ބަހުގައި މަރަށް މަރު ބޭނުންވާކަމަކާއި އޭގެއިތުރުން "compensation" ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެ ބަޔާންދީފައިވިނަމަވެސް، [illegible] އަމަލުގައި [illegible] ގޮތުގައި ޤިޞާޞް ހިފުމުގެ ގޮތުން [illegible] މަރުގެ ދިޔަ އެކުއެކީގައި ކަނޑައެޅިދާނެ ޝަރުޢީ ހަމައެއް ނެތެވެ. ޤާތިލުގެ ކިބައިން ޤިޞާޞް ހިފުމާއި، ދިޔަ ދިނުމާއި ދެގޮތުންކުރެ ގޮތެއް ވާރިޘުން [illegible] [illegible] ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ ގޮތަށް އޮތުމުން، [illegible] އުފެދިގެން އަންނަ ސުލްޙައިގެ މަންފާ ލިބިދޭންޖެހޭނީ ގޮތަށް ކަމަށް ބުރަވެވެއެވެ.[21] އެހެންކަމުން މި މައްސަލައިގައި މުނީރުލް އިސްލާމްގެ [illegible] މަރުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ ބަދަލުގައި ވާރިސުންނަށް މަރުގެ ދިޔަ ނަގައިދޭންޖެހޭކަމުގައި އަހަރެން ދެކެމެވެ.

---

[21] [illegible] (شــرح بلوغ المرام (الجزء السادس) - حديث: ادفعوا الحدود ما وجدتم لها مدفعا) [illegible] "The Criminal Law of Islam" [illegible] 230 [illegible]

މަސްތު ދިޔަ

27. ޝަރުޢީ އަދަބުގެ އަސާސީ އުޞޫލުތަކަކީ، ކަމެވެ.[22] ނަމަވެސް ޙަދީޘުގެ ތަފްސީލުން 3 ގޮތަކަށް އަމަލުކުރުމަށް އިޖްތިހާދު ފުޤަހާއުންނާއި ބަޔާން ރަސޫލާ (صلى الله عليه وسلم) ގެ އަހަރެމެންނަށް ދަލީލު ލިބެއެވެ.

އަބޫ ސަޢީދުލް ޚުދުރީގެ ރިވާޔަތުން ކުރައްވާފައިވެއެވެ. ރަސޫލާ (صلى الله عليه وسلم) ވަޙުޔު ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ. "މަސްތު ދެއްސަލާމަތްކުރުމުގައި ފާޢިލުގެ ރުކުނުތަކަކީ 3 އިޖްތިހާދުގެ ބިނާކުރެވިފައެވެ. (1) ފާޢިލުގެ ރިޟާއިން ޝަރާބު ބުއިން. (2) ފާޢިލަށް ޤަޞްދު ހުރުން ނޫނީ (3) މަސްތު ދިޔަ ބިނާކުރުމެވެ. އެއީ މިގެ އިޖުމާޢު އިޖްތިހާދުގެ ބިނާވެފައެވެ."[23]

މި ރިވާޔަތް ބަޔާނަށް ތަފްސީލުގެ ރުކުނުތަކަކީ ބިނާވާ 3 އިޖްތިހާދަކީ އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

1. ފާޢިލުގެ ރިޟާއިން ޝަރާބު ބުއިން؛
2. ފާޢިލަށް ޤަޞްދު ހުރުން؛
3. ފާޢިލުގެ ރިޟާއިން މަސްތު ދިޔަ ކުރުވުން.[24]

ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޤަވާޢިދުގައި 1434 ވަނަ އަހަރުގެ ޤާނޫނީ ދަށުން މަސްތު ބުއިމުގެ ޙައްދު ޢުޤޫބާތެވެ. ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ބިނާކުރެވޭ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 4 ވަނަ މާއްދާއެވެ. ދީނުގެ ތަފްސީލުގެ ރުކުނުތައް މަސްތު ދިޔަ ބޭނުންކޮށް ބަލައިގެން ދެކެވޭ ތަރުޖަމާގެ ބަޔާނުގައި ބާރު ކުރެވިފައެވެ. ވީނަމަވެސް ބައިތަކުން ކަނޑައެޅި، ދިރާސާކޮށް، ރަނގަޅު ބަޔަކު ނުވަތަ އެކި ފަރާތް ތިން

---

[22] عبدالقادر عودة،التشريع الجنائي الإسلامي مقارنا بالقانون الوضعي. (الطبعة الرابعة عشرة) مؤسسة الرسالة، بيروت،لبنان،الجزء الثاني،صـ 189.

[23] ސުނަން އަބީ ދާއޫދު، ވޮލިއުމް 2، ސަފްހާ 477-478

[24] މިވަނީ ޕްރޮފެސަރ ޑރ. އަންވަރުﷲ ގެ "The Criminal Law of Islam" " މި ފޮތުގައިވާ ބަޔަކުގެ ތަރުޖަމާކޮށްފައެވެ.

Prof.Dr.Anwarulla.(1997). The Criminal Law of Islam, Kuala Lumpur, Malaysia: A.S.Noordeen.p. 71 & 72.

ދެވިދާނެ އެއްޗެކެވެ. ދިވެހި ރާއްޖޭގައި [illegible] މައްސަލަތާއި ގުޅިގެން [illegible] ދިނުމަށް ހަމަ ޖެހިފައިވާ އުސޫލު ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ޝަރީޢަތް ކުރުމާއިބެހޭ ޤާނޫނުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދު (6) ގައެވެ. އެގަވާއިދުގެ 76 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

> މުޢައްޒަފު [illegible] [illegible] 100000/-(އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއެވެ. ވީމާ، 29 [illegible] 1993 ދުވަހުން ފެށިގެން ހިނގާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގައިންނެވެ.[25]

27.1. މުޢައްޒަފު ([illegible]) [illegible] [illegible]، 100000/-ރ (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާ ކަމަށް [illegible]، [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] ކުރަމުންދަނީ، [illegible] [illegible] 1/3 (ތިންބައިކުޅަ އެއްބައި) އިތުރު [illegible]. އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] [illegible] [illegible]، 133،333/33ރ (އެއްލައްކަ ތިރީސްތިންހާސް ތިންސަތޭކަ ތިރީސްތިން ރުފިޔާ ތިރީސްތިން ލާރި) އެވެ. [illegible] [illegible] ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]** މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[26]

---

[25] ސިވިލް ކޯޓު ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު: 93/17-MJC (05 ޖޫން 1993).

[26] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ޤަޟިއްޔާ.

ޤަތުލު އަމްދުގައި އަސްލީ އަދަބު ބަދަލުކޮށް ޤިޞާޞް ތަޢްޒީރީ އަދަބެއް ދިނުން

27.2. ޤަތުލު އަމްދުގައި އަސްލީ އަދަބަކީ މަރަށް މަރުދިނުމެވެ. އަސްލީ އަދަބުގެ ބަދަލުގައި މަޢާފުވުމުގެ ވާރިސުން މަރުގެ ދިޔަ ދިނުމަށްފަހު އުޞޫލުގެމަތީން ދިޔަ ނަގައިދިނުމެވެ. ޤަތުލު އަމްދުގެ މައްސަލަތަކުގައި، މަޢާފުވުމުގެ ވާރިސުން ޤާތިލަށް މަޢާފުދީ ތަޢްޒީރުގައިވެސް މުޖުތަމަޢުގެ މަސްލަޙަތަށްޓަކައި ޤާތިލުގެ މައްޗަށް ތަޢްޒީރީ އަދަބެއް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.[27] މިއީ އިޖްމާޢު ލިބިފައި އެއީ އިޖްމާޢު އުއްމަތުގެ ފުޤަހާއުންގެ ރައުޔެވެ.

27.3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އަދަބު ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނު ނަންބަރު:9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގައި "ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުން" މިނަމުން ބަޔާން ކޮށްފައިވާ، 110 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައެވެ. އަދި އެ މާއްދާ ޖަދުވަލުގެ 1 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށެއްކަމަށް 110 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި 1002 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ތަފާތުން އުނިވަން އެއް ގޮތުގައި، ޖަދުވަލުގެ އެއްވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށަކަށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އަސާސީ މިންގަނޑަކީ 10 އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލަށް ލުމެވެ. މިފަދަ ކުށަކަށް ކަނޑައެޅޭނެ އެންމެ ބޮޑު އަދަބަކީ 25 އަހަރު ދުވަހަށް ޖަލަށް ލުމެވެ. އެހެންކަމުން، މިމައްސަލައިގައި، ތަޢްޒީރީ ޢުޤޫބާތެއް ކަނޑައަޅުއްވާއިރު، ޖަދުވަލުގެ 1 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށަކަށް ޢުޤޫބާތް ކަނޑައަޅުއްވަން ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އަސާސީ މިންގަނޑުން ފެށި ދާންޖެހެއެވެ. އަދި ބަޔާންކޮށް ދިޔަ ތަފާތުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ހަމަތަކުގެ މަތިން، އެ ޢުޤޫބާތް މަތިކޮށް ދަށް ކުރެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް ޤާނޫނުގެ 1003 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަދި ދިޔާޙަޤްޤުތަކުން، ކުރެވުނު އިސްލާމް

---

[27] ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ މައްސަލަތަކުގައި ވާރިސުން މަޢާފުވުމުން، މުޖުތަމަޢުގެ މަސްލަހަތަށްޓަކައި ޤާތިލުގެ މައްޗަށް ތަޢްޒީރީ އަދަބެއް ކަނޑައެޅިދާނެކަމާމެދު ފުޤަހާއުންގެ އިޖްމާޢު ލިބިފައި އޮތް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ޑރ. އަބްދުލްޤާދިރު ޢައުދާގެ " The Criminal Law of Islam" ގެ ސެކްޝަން S1,S2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ކުށްވެރިޔާ ނިސްބަތާއި، ކުށުގެ ބުރަދަނުގެ ނިސްބަތަށް ބަލާއިރު، އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ އުޤޫބާތެއް ކަނޑައެޅުމަށް ފަނޑިޔާރަށް ލިބިދޭ އިޚްތިޔާރުގެ ދަށުން، ޖިނާޔަތުގެ އެއްފަދަ ދަރަޖައިގެ ކުށުތަކަށް ކަނޑައެޅޭނެ އެންމެ ބޮޑު އަދަބަކީ 25 އަހަރަށް ޖަލަށް ލުން ކަމަށް ވާތީ، މިކުށުގެ ތަޢުޒީރީ އަދަބެއްގެ ގޮތުން ކަނޑުން [illegible] 25 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލާން ޖެހޭކަމުގައި ދެކެމެވެ.

27.4 މީގެ އިތުރުން ޤަތުލު ޚަޠާގައި ޤާތިލަށް ކަނޑައެޅިގެންވާއިރު، ޤަތުލު ޢަމްދު (ޤަސްދު ޤަތުލު) ގައި ޤާތިލަށް ކައްފާރާގެ ގޮތުގައި ހިފިހިފިގެން ދެމަސްދުވަހު ރޯދަހިފުން [illegible] ވެގެންވާކަމުގައި [illegible] ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ.[28] އެހެންކަމުން ހިފިހިފިގެން 2 މަސްދުވަހު ރޯދަހިފުން [illegible]

28. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރުމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާ [illegible]

[illegible]

29. [illegible]

---

[28] [illegible] ([illegible] 53)

މިފަދަ މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމުގައި ބަލަންޖެހޭނީ މިންގަނޑަކީ ޝައްކުން ކުން އެއްވެސް ސަބަބެއްނެތުމުގެ މިންގަނޑުން ސާބިތު ވުމެވެ.[29]

30. މަތީގެ އަދަދު ކަނޑައެޅޭ ކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ސަރީޙަކޮށްވާ ކޯޓުން ނިމުމާއެކު އެ މައްސަލައަކީ، އޭގެ ޖާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅަން ވާނީ ކޯޓަށްވާ ބަލާގޮތުގެ މައްސަލަތަކަށްކަން އެނގެއެވެ. އަދި މިފަދައިން ހުކުމް އަދާލަތު ޖާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާއިން ބަލައިދީ، އެ ދަށުކޯޓުގެ ހުކުމް ޤާނޫނީ ނުކުތާތަކާއި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކަށް އަލުން ބަލަންޖެހެއެވެ.[30] މިހެންކަމުން ގަސްދު މަރުގެ ކުށުގެ މައްސަލައެއް ދަށު ކޯޓުން ސާބިތު ނުވުމުން އެއީ ސާބިތުވާންޖެހޭ ކުރުއްވަން ދެކިގެން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވުމުން އެ މައްސަލައިގެ ހުކުމް ޤާނޫނީ ނުކުތާތަކާއި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުން ބަލާ ކަނޑައަޅަން ކަމެވެ. އަދި މި ގޮތުން މައްސަލަ ބަލާއިރު، ޝަރީޢަތް ކުރުމުގައި ހުކުމް އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާގައި ދައްކާފައިވާ ވަގުތު ބަލަނީ ހެކިތަކާ ހުކުމުން ދަށު ކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ހެކި އެއް ވަގުތު ބަލާފައިވާ ނަމަވެސް އެފަދައިން ދައްކާ ވަގުތު ބަލަނީ މައްސަލައިގައި އަލުން ހުށަހެޅޭ ނަމަ ގޮތުގެ ހުކުމުގެ އިސްތިއުނާފު މި މަރުޙަލާގެ ޝަރީޢަތުގައި ބަލާ ހެކި ބަލަންޖެހޭ ކަމަށް ދެކެމެވެ.

---

[29] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޢަދަބުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނަނީ، މިޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބުނެފައިނުވާނަމަ، ސާބިތުކުރުމުގައި ބަލަނީ ކުށެއްކަމުގައިވާ ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއްކަމުގައިވާ ކަމެއް، އިސްތިސްނާ ސާބިތުކުރުމުގައި ކުށެއްކަމުގައިވާ ޝަކުވާގައިވާ އެއްވެސް ސަބަބެއްނެތް މިންގަނޑަށް މިކަމުގެ މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމާއެކު، އެކުށުގެ މައްސަލަ ކުށެއްކަމުގައިވާ އިސްތިސްނާ ސާބިތުކުރުމުގައިވާ ޝަކުވާގައިވާ އެކަމަށް އިސްތިސްނާ ސާބިތުކުރުމުގައި އަރުވަނެވެ.

[30] ޤާނޫނުގެ ޢަދަބުތަކުގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

31. އަދަދެއްގެ ގޮތުގައި ޗެކެއްގެ ވައްކަން ދަރުގެ ބުނުން އަދިސްކާރުގަ ކުރަކަށްވާ އިއްތިފާޤުވެ، ކުރުވުމުގެ ޤާނޫނުގައި އަދި ފަރާތުގެ އަރިހުން ލިބިގެން އެއްކަލަ އެކަށީގެ އަސާސަކީ ކުރުމުގެ ހުކުމްކުރެވޭ ވައްކަން އިސްލާމްގެ ޝަރީޢަތުގައިވާ ނިޞާބު ހިނދުން، އެވެނިގެ ވައްކަން ޢަމްދުން އަދި ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި، އަދި ކަންތައް ސާބިތުކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ގޮތުގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހެކިތަކުން ސާބިތުވާ ޙާލަތެއްގައި ވައްކަން ޝަރީޢަތުން ބަލާނެއެވެ.[31]

32. ފްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކަމުދުރު އިސްލާމްގެ ވައްކަމުގެ ޙައްދު ޤާއިމުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ނިޞާބު ކަނޑައެޅިފައިވަނީ، އެ ކަރަން ކަމުދުރު އިސްލާމްގެ ޙައްދުގެ ޝަރުޠުތައް އިޖުތިހާދުގެ ވައްކަން އެ އިޖުތިހާދުކަން ބާރު ދިނުމުން ފެނިގެން ހުރިކަމަށް ބުނާ ދާއިރާ ޙައްޤުގެ ވައްކަން ބައެއްފަރާތްތަކުން ކަން އަދިގައެވެ. ސަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ކަމުދުރު އިސްލާމްގެ ފަދަ ކަރަން އިންކާރު ކުރެވޭނެއެވެ. ކަމުދުރު އިސްލާމްގެ ވައްކަން ޙުކުމުގެ ކުރުވުން ކަރަން އިންކާރު ކުރުމުން ދީ ދައްކާ ސާބިތުކުރުމަށް ދައްކަފައިން ހުރަހަކީ ކުރިން ދިމާވެފައިވާ ޙައްޤު އެވާ ޙައްޤުގެ ފަދަ އިޖުތިހާދު ބައްލަވައި ބާރުގެ ހިސާބަށް ޙައްޤަށް ދިމާ ލިބުނު ބައްލަވައި މައްސަލައިގައި ހުކުމްގެ ފަރާތުން ހުރިހާ ބަޔާން ކުރިކަމަށް ބާރު ފިޔަވައިކަންނެވެ.

33. ކަމުދުރު އިސްލާމްގެ ވައްކަން ޙުކުމުގެ ކުރުވުން ކަރަން އެބާ ސަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިންކާރު ކުރުމުން، މި ވައްކަމާއި ޙައްޤު މަޢުލޫމާތުގައި ނަގައި ބާރަތު ދިނު ގޮތުން ކަމުދުރު އިސްލާމްގެ ފަރާތުން ނަގާފައިވާ ޙައްޤުގެ ބައިވެރިވާކަމާއި، އެ ބާރަތު، ޤާނޫނީ އަސާސީގައި ބާރު ފަރާތުގެ ކަމެއް ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ފަރާތުން ނަގާފައިވާ ޙައްޤު ބާރަތުކަމާއި، ޤާނޫނީ ފަރާތުގެ ކަމެއް ދިފާޢުކުރުމުގެ ކަމުދުރު އިސްލާމްގެ ބާރަތު ޙައްޤުން ނުވި ނުވާނެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ 53 ވަނަ މާއްދާއި،

---

[31] ޤާނޫނު މަދަނީގެ 1204 ގެ (ހ)

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިޖުރާއަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު"ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާ ޚިލާފަށް [illegible] ކަމެއް ކަމަށެވެ.

34. ޖިނާއީ ބޮޑެތި މައްސަލަތަކުގައި، ތުހުމަތު ކުރެވޭ ފަރާތަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދާ ފަދަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 53 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ހާޟިރުގައި [illegible] ބަޔާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ [illegible] ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ [illegible].

35. [illegible] [illegible] [illegible] ތުހުމަތު [illegible] ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ތުހުމަތެވެ. [illegible] [illegible] ތުހުމަތު ކުރެވޭ ފަރާތަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދާ ފަދަ [illegible] [illegible] [illegible]

ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކާ ޢައްޔަން ކުރަން އުނދަގޫ ފުރުޞަތަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 53 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ކަމެއް އިސްތިސްނާކޮށް އެއް ފުރުޞަތެއްނުވެ. އަދި އެއީ ހަމަ އެކަނި މައްސަލަ ސަރަޙައްދުން ދިފާޢުން ޙައްޤަށް ފުރުޞަތުދޭން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އިސްތިސްނާގައި ކަށަވަރުވުން އެނގިގެން ދެވޭއެވެ.

36. ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ހިމާޔަތްކޮށް ކުރިއަރުވުމަކީ ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ވާޖިބުކަމުގައި ވުމުން، ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި، ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދޭ އެންމެހައި ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ ހިމާޔަތްތައް ކަށަވަރު ކުރުމަކީ ތަޙުޤީޤު ކުރާ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެއްގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނު ކަނޑައަޅާ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/18 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޢަރީފް ފާހަގަ ކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން އިޖުރާއަތުތަކާއި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކަމުގައިވިޔަސް، ޝާހިދުން ބަލާގައި ކަމާބެހޭ ޤާނޫނީ ހިއްޞާކޮށްދޭ ތަފުސީލުތަކާއި، މިގޮތަށް ހުރި ހާލަތުގައި އެކަމަށް، ޝާހިދުން ނުވަތަ ދައުލަތުން އަދަދު ކުރަންޖެހޭ ވަކި ޤަވާޢިދުތަކެއް ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ޝާހިދު ތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައި ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް ބާރުކުރުމަށް ކަށަވަރުކުރުމަށް ދައުލަތުން ނެތިއްޖެ ގޮތުގައި އަދަދު ކުރުމަށް މަޤާމު ފަރާތުތަކުން ކަމެއްކެވެ.[32]

37. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނުއަސާސީން ހިމާޔަތްދޭ ކަންފަރާތަކީ ކޯޓުގެ ތަޙުޤީޤުގައިވާ ޙިމާޔަތް ޝާހިދު ވަކިވަކިން އަހުމުގެ ކަންކަމަށް ޤާނޫނީ ކުރުމުގެ ހިދުމަތްތަކުގައި އެކަމަށް އަދި މާނަކުރެވޭ ބަޔާނެއް ބޭނުމެވެ. ވަކިން ޝާހިދުގެ ކުރީގެ ތަޙުޤީޤު ބަޔާނާ އެއް ބަޔާނުގެ ތަފާތު ފާހަގަ ކުރުމަށް އަދި އެކިހިސާބު ޝާހިދު ވަކިވަކިން އަހުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ދައުލަތުން ޝާހިދުން ވަކިވަކި

---

[32] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/18 ސަރުކާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނިޔާގެ 61 ވަނަ ނަންބަރު

ހަމަ ޖެއްސުން ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ލާޒިމްކޮށްފައިވެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ކަމުދާ އިސްލާމްގެ ޝަރާޢުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ދައުލަތާއި ވަކިވަކިން ބުނުމުން ޤާނޫނަށް ޤާނޫނީ ވަކީލު ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާގައި ހަމަ ނުޖެހުނު ދިޔައީ އެތެރޭގައި ހުރިހާ ނުވަތަ ކަމަކާއި ދައުލަތުން ވަކީލު ދޭނަމަ އެކުލެވޭ މަޢުލޫމާތު ކުރިމަތިލާ ވަކީލު ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދެވިފައިވެއެވެ.[33] ތަޙުޤީޤުގައި ބުނާގޮތް ކުރިން މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރި ހަމައިގެ ކަމުދާ އިސްލާމްގެ ހަމަތަކުން ކޮށްފައިވާ ބުނާމުގައި ދައުލަތުން ވަކީލު ހަމަޖެއްސުން އެއްވެސް އެހެން ތަޙުޤީޤު ކުރި ހަމަތަކުން ބުނެފައި އޮތީ އަދި ފުރުސަތެއް އޮތް ފުރުސަތުގެ ނަތީޖާއަކަށް ކޮށްފިނަމަ. ކަމުދާ ވަކީލުގެ ޝަރުޢީގައި ނުހެއްޓުން ތަޙުޤީޤުން ބޭނުން ހިނގައި އެވަނީ އަދިވެސް ފުރުސަތެއް ނޯޓް ހަމަ ތަޙުޤީޤުގެ ހަމަތަކުން ކަމުދާ އިސްލާމީ ވާހަކަ ދިނުމުގެ ނުވަތަ ތަޙުޤީޤު ބެލުމުން ވަޒީފާ ހަރަކާތް ކުރިން ބޭނުންކޮށްފައި ވާކަމަށް އެކަން ބޮޑުވެފައި ވާކަމުގެ ކަނޑައަޅައިފައެވެ.

38. ޤާނޫނީ ގޮތުން ހެކި ހޯދުމުގެ ޢަމަލު ދިނުމުގައި ނުކުރާ ތަޙުޤީޤު ނުވާ ބައެއް ކަން ޤާނޫނީ ހޯދުމަށް ބަލާ ގޮތުން ކޮންމެ ހެކިތަކެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުޞަތެއް ބަލާ ޤާނޫނީ ހެކި ބޭނުން ނުކުރެވޭނެއެވެ. އެގޮތުން ޤާނޫނީ ހޯދުމުގެ ހެކި ބޭނުން ކުރުމަށް ނަގާ ހެކި ޤާނޫނީ ހޯދުމުގެ ހެކިތަކެވެ. ޤާނޫނީ ހެކި ބޭނުމާ ހަމަ ތަޙުޤީޤު ތަފާތުވާ ނުކުރެވިދާނެ ހަމަ ނުވަތަ މި ގޮތަށް ހެކި ބޭނުންކުރުމުގައި ހޯދިފައި ބައިވެރިވުން ޤާނޫނު ހައްލު ޤާނޫނީ ދިނުމަށް ނުހޯދުނު ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނެފައި އޮތް އުޞޫލެވެ.[34]

39. ތަޙުޤީޤުގައި ދެވުނު އިސްލާމީ ބަލާފައި، އެ ބަލާފައި ބަލައި ހުރި ޤާނޫނީ ހެކި ބަލާ ޝަރުޢީގައި ޤާނޫނުގެ ހުރި ބޭނުންކުރުމުގައި ބަލާފައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުންތަކުގައި

---

[33] 29 ސެޕްޓެމްބަރު 2014 ވަނަ ދުވަހު ކަމުދާ އިސްލާމްގެ ތަޙުޤީޤު ކޯޓުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޔާން
[34] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާ.

ބުނެފައި އެބައޮތެވެ.[35] އަދި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ހޯދާ ހެއްކަކީ އެކަމުގެ ސަބަބުން، ކޯޓުތަކުން މުޅި ދަޢުވާ އެއްކޮށް [illegible] ކުރެވޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޤާނޫނުތަކާއި އެއްގޮތަށް އެ މައްސަލައިގައި ދެން ކޯޓު [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] 2014/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] އެވެ.[36]

40. ތަޙްޤީޤުގައި [illegible] އިޢުތިރާފުން [illegible] [illegible] ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] އިޢުތިރާފުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިޢުތިރާފުން [illegible].

41. މި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] ތަޙްޤީޤުގެ [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަޙްޤީޤުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[35] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާ.

[36] ޕެރާގެ 82

ބަޔާނުން ފާޅުވި ކަންތައްތަކެއްގެ ސަބަބުން ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހޯދައި [illegible] [illegible] [illegible] ތަކެކެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިން ބަޔާނެއްގެ ސަބަބުން ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހޯދި [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހޯދާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުދެކެމެވެ.

42. [illegible] އިސްލާމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ބެލުމުގައި [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އެކަށް ހުއްޓުވުމެވެ. ކުށްކުރި މީހަކު ދޫވެގެން ދިއުމަށްވުރެ ކުށް ނުކުރާ މީހަކަށް އަދަބު ދިނުމުގެ ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑުވެއެވެ.[37]

43. މިސްވެރިއަ ސަބަބުތަކަށް އެފަދައިން ހުކުމުން މި މައްސަލައިގައި އަރުވުން ދެކެނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަން ޖެހޭނެ ކަމެއް ނެތްކަމަށެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސިރާޖުގެ ރައުޔު:

44. ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޖީދުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.

- **ނުކުތާ:**

ދެންފަހެ، މިސްލް ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކާއި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތީން ހުކުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 651/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ބާޠިލުކޮށް، [illegible] މިސްލުގެ މައްޗަށް ޓެސްޓުގައި މީހަކު ފަރާތުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ އެއްޗެސް [illegible] ނެގި މިނުވަރަށް ސާބިތުވާކަން [illegible] ބޭނުންކުރި [illegible] މިސްލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[37] وروى الترمذي عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : " ادرَؤُوا الحدود عن المسلمين ما استطعتم، فإن كان له مخرج فخلُّوا سبيله، فإن الإمام إن يُخطئ في العفو خير من أن يُخطئ في العقوبة"

އަމްރުގައި އުޞޫލުތަކުގެ ގޮތުގައި ވާސިލް ހިފުމުގެ ގޮތުން ފުރުޞަތު ދެވިފައި ވަނީ ދިރާ އެޕީލްގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ސަބަބުތަކާއި ހަމައެއް ނުވާތީ އާއި، ޤާނޫނުގެ ހުކުމް ފާހަގަކޮށް ހިފުމާއި، ދިރާ ދިނުމާ ދެވޭގޮތުން ކުރިމަތިވާ ގޮތުން ޝަރީޢަތުން ހުކުމް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުން ނިންމާފައިވާ ގޮތުން އެއްގޮތްވާތީ، އެޕީލްކުރާފައި އުފެދިގެން އެންމެ ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްޢޫލިއްޔަތު ހަމަޖެހޭ ޤާނޫނީ ބާރު ކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބަލައި، މި މައްސަލައިގައި ކުރެވުނު އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލަ މަގުން ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ދިވެހި ޤާނޫނު ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ކަމުގެ ދަޢުވާ ދިން ކަމަށް ދިރާ ނަގައިދިނުމަށްޓަކައި، އެގޮތުން މި މައްސަލައިގައި ސާބިތުވެފައިވާ ފޮތުން އިސްތިއުނާފު ނުކުރާ ކަމަށްވާއިރު، މި ފޮތުން ހިންގާފައިވާ ބަދަލުދިނުމަށްދޭން މަސްއޫލު ބަޔާން ކުރާތީ، ގޮތުގެ ވަރުން ނަގައިދިނުމަށްޓަކައި ބަދަލު ކުރުމާބެހޭ (ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ދިވެހިރާއްޖޭގެ، އެގޮތުން 'ސަރުކާރުގެ ކުރިމަތިލާކަމަށް ހުށަހެޅުމާއި ފާހަގަ

(6)' ގެ 76 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖޫރިމަނާކޮށް (ލާރި) ރުފިޔާ، -/100,000ރ (އެއްލައްކަ) ޖޫރިމަނާ ކުރަން ވާނެއެވެ، ދިރާ ބަދަލު ކުރަންޖެހޭ ޖޫރިމަނާގައި އަދަދު ކުރަމުންދާ ގޮތަށް ޖޫރި ރުފިޔާގެ 1/3 (ތިންބައިކުޅަ އެއްބައި) އިތުރުކުރުމުން ޖުމްލަ ޖޫރިމަނާއަކީ ބަދަލު ކުރުމާބެހޭ (ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ރުފިޔާ 133,333/33ރ. (އެއްލައްކަ ތެއްތިރީސްހާސް ތިންސަތޭކަ ތެއްތިރީސް ރުފިޔާ ތެއްތިރީސްލާރި) ކަމަށް ވާތީ، މި އަދަދަކީ އަދާކުރުމަށް ޖޫރިމަނާ އިސްތިއުނާފުގެ ގޮތުގެ ދިރާ ކަނޑައަޅާ ބަދަލު ކުރަމުންދާ، މި ފައިސާ އަދާކުރުމަށް ޖޫރިމަނާ އިސްތިއުނާފުގެ ކަނޑައެޅުމަށް އެ މަސައްކަތުގެ ބަދަލު އެކަށީގެން ވާނުވާ ގޮތް ބެލުމަށް، ދައުލަތަށް ދެއްކުމަށް ހުކުމް ކުރަމުން ދާއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރާ ހަވާލު ކުރުމަށް މިއަދު (1 ޖުލައި 2021) އިން ފެށިގެން 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރާ ހަވާލުކުރުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ކަމަށް ބަލައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އަންގައި، ދެއްކުމަށް ކަނޑައަޅާ ހުކުމް ކުރަމުން 25 (ފަންސަވީސް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށް ލުމަށް މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ބެންޗް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރުން ބާކީކުރަމުން، ދަޢުވާ ދިރާ ނަގައިދިނުމަށް ބަދަލުގައި މިހެންވެ ވާހަކަ ދެއްކުން، ކަމަށްބަލައި ގޮތުގައި

ވިދިވިދިގެން 2 (ދޭއް) މަސްދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޮތް [illegible] ކަމަށްވާތީ، އެކަން ކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ޤަޟިއްޔާ ނިންމީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމްކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

([illegible])